

جزوه دین و زندگی

پایه دوازدهم

ریاضی - تجربی

تهیه و تنظیم :

سلیم جوانمردی

۱- اندیشه چیست ؟ ص ۲

اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می زند در دل و قلب ریشه می دواند و برگ و بار آن به صورت " اعمال " ظاهر می گردد.

۲- اندیشه در انسان چه ویژگی هایی دارد ؟ ص ۲

- الف) اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می سازد
ب) اندیشه، استعدادها را شکوفا می کند
ج) اندیشه، امید به آینده ای زیباتر را نوید می بخشد
د) اندیشه، می تواند برترین عبادت ها باشد.

۳- پیامبر اکرم (ص) باره اهمیت اندیشیدن چه می فرماید ؟ ص ۲

فرمودند : " أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَ فِي قُدْرَتِهِ " برترین عبادت، اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت اوست.

۴- موجودات جهان ، هستی خود را و امدار چه کسی هستند ؟ ص ۷

خداوند توانا چون او بی نیاز مطلق می باشد .

۵- انسان چگونه حضور خدا را درک می کند ؟ ص ۷

انسان بر اساس فطرت خویش خدا را در می یابد و حضورش را درک می کند

۶- قرآن کریم انسان های آگاه را به چیزهای دعوت می کند ؟ و چه چیزها را به آن ها نشان می هد ؟ ص ۷

قرآن انسان ها را به معرفت عمیق تر درباره خداوند فرا می خواند و راه های گوناگونی را برای درک وجود او و نیز شناخت صفات و افعال او به ما نشان می دهد.

۷- نیازمندی جهان به خدا در دو صورت امکان پذیر است آن دو را نام برده و یکی را توضیح دهید .

الف) نیازمندی جهان به خدا در پیدایش ب) نیازمندی جهان به خدا در بقا
اگر انسان به خود نظر کند، خود را پدیده ای می یابد که وجود و هستی اش از خودش نیست. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره ها و کهکشان ها نیز همه پدیده هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.

۸- با دو مقدمه و یک نتیجه ثابت کنید که جهان در هستی خود نیازمند به خداوند است . ص ۷

الف) اگر انسان به خود نظر کند، خود را پدیده ای می یابد که وجود و هستی اش از خودش نیست. حیوانات، نباتات، جمادات، زمین، ستاره ها و کهکشان ها نیز همه پدیده هستند که وجودشان از خودشان نبوده و نیست.
ب) پدیده ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدیدآورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد نتیجه این که انسان و همه پدیده های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده ای نیازمند هستند که خودش پدیده نبوده و سرچشمه هستی است

۹- شعر " ذات نایافته از هستی بخش / چون تواند که بود هستی بخش " اشاره به چه موضوعی دارد ؟ ص ۷

نیازمندی جهان به خدا در پیدایش

۱۰- توضیحات صفحه قبل را به صورت یک استدلال، به طور خلاصه بنویسید . ص ۸

مقدمه اول : ما و این جهان پدیده هستیم که وجود و هستی ما از خودمان نیست

مقدمه دوم: موجوداتی که وجودشان از خودشان نباشد ، نیازمند موجودی هستند که وجودش از خودش باشد .

نتیجه : این که انسان و همه پدیده های جهان، در پدیدآمدن و هست شدن خود به آفریننده ای نیازمند هستند که خودش پدیده نبوده و سرچشمه هستی است .

در آیه شریفه زیر تدبر کنید و به سؤال طرح شده پاسخ دهید .

"يا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ" ای مردم شما به خداوند نیازمند هستید و خدا است که (تنها) بی نیاز ستوده است . ص ۸

۱۱- نیاز انسان به خدا شامل چه چیزهایی می شود؟ ص ۸

نیازمندی در همه شئون حیات ، لحظه به لحظه ، از پیدایش تا بقا ، تمام داشته های انسان سر تا پا از خداست و نیاز به او هیچگاه قطع یا کم نمی شود

۱۲- چرا خداوند می تواند نیاز انسان و هر موجود دیگری را برطرف کند؟ ص ۸

هر موجودی غیر خدا ، خود نیازمند است و باید شخص دیگری نیاز او را برطرف کند . اما چون خدا بی نیاز مطلق است (غنی) و به هیچ چیز وابسته نیست می تواند نیاز هر موجود دیگری را برطرف کند .

۱۳- پیام آیه " يا ايهاالناس انتم الفقرا الى الله والله هو الغنى الحميد " را بنویسید . ص ۸

الف) همه مخلوقات در وجود و هستی خود به خدا نیازمند هستند

ب) نیاز ذاتی پدیده ها به خدا در تمام امور از جمله پیدایش و بقا از این آیه برداشت می شود

ج) خدا در ذات خود ، غنی و بی نیاز است . (توحید ذاتی)

د) تنها وجود بی نیاز و مستقل خداست و او وابسته به چیزی نیست

ه) با نظر به پدیده ها و خود ، در می یابیم وجود ما از خودمان نیست و همه وجود خود را وامدار او هستیم .

۱۴- آیا رابطه جهان با خدا نیز مانند رابطه بنا با مسجد است ؟ ص ۹

خیر . یک تفاوت بنیادین میان این دو رابطه وجود دارد .

* مسجد گوهرشاد از مصالح ساختمانی مانند خاک و سنگ و گچ و چوب و کاشی و... تشکیل شده که هیچ کدام از آنها را بنا به وجود نیآورده است .

* هریک از مصالح ساختمانی خواصی دارند که بنا آن را ایجاد نمی کند. بنا نه چسبندگی گچ را ایجاد می کند و نه سختی و استحکام سنگ را

* کار بنا فقط جابه جا کردن مواد و چینش آنها است.

*مسجد با ساخته شدن، از بنا بی نیاز می شود

* خالق سنگ و گچ و چوب، و خواص آنها و حتی خالق خود بنا است

* وجود و هستی بنا و نیز وجود مصالح و خواص آنها، همه وابسته به خداست

* هر لحظه اراده به "آن" کند، آنها از بین می روند و ساختمان متلاشی می گردد.

* جهان همواره و در هر حال به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ گاه قطع و یا کم نمی شود.

*موجودات پس از پیدایش نیز همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند.

۱۵- رابطه خداوند با جهان، چگونه رابطه ای است ؟ ص ۹

تأخدی شبیه رابطه مولد برق با جریان برق است؛ همین که مولد متوقف شود جریان، هم قطع می گردد و لامپ های متصل به آن نیز خاموش می شوند.

۱۶- بیت " ما چو نایبیم و نوا در ما ز توست / ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست " اشاره به چه موضوعی دارند ؟ ص ۹

نیازمندی جهان به خدا در بقا و حیات

در آیه زیر تدبیر کنید و به سؤالات پاسخ دهید.

يَسْأَلُهُ وَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ كُلِّ يَوْمٍ هُوَ فِي الْأَرْضِ شَأْنٍ هَرِ آئِنِچِه در آسمان ها و زمين است، او همواره دست اندرکار امری است پیوسته از او درخواست می کند.

۱۷- چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ ص ۱۰

زیرا در هر لحظه به خدا نیازمند هستند و همه امور عالم به تدبیر خدا می گردد و اگر خدا لحظه ای آنان را به خود واگذار کند، همه نیست و نابود می شوند

۱۸- چرا خداوند هر لحظه دست اندرکار امری است؟ ص ۱۰

زیرا موجودات در هر لحظه به خدا نیازمند هستند و خدا هر لحظه دارای فیضی جدید و مستمر برای آفریده هاست.

۱۹- پیام آیه " يَسْأَلُهُ وَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ كُلِّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ " را بنویسید. ص ۱۰

(الف) تمام موجودات لحظه به لحظه و به طور مداوم به خدا نیازمند هستند. (پساله)

(ب) موجودات جهان، پس از پیدایش هم به همان اندازه به خدا نیاز دارند که در لحظه پیدایش نیاز دارند (پساله)

(ج) موجودات دائما با زبان حال به پیشگاه خدا عرض نیاز می کنند و خدا هم دائما به آن ها هستی می بخشد (کل یوم)

(د) خدا دائما در تدبیر امور عالم نقش دارد. (افعال ما یشاء)

(ه) تدبیر خدا در امور کائنات نشانه این است که خدا جهان را پرورش می دهد. (ربوبیت خدا)

(و) موجودات پیوسته از خدا "رحمت" در خواست می کنند.

۲۰- درک نیازمندی به خدای بی نیاز چه ثمراتی برای انسان دارد؟ ص ۱۱

هرچه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس می کند و عجز و بندگی خود را بیشتر ابراز می کند

۲۱- پیامبر اکرم (ص) درباره " درک نیازمندی به خدا " چه می فرماید؟ و چرا؟ ص ۱۱

فرمودند: " اللَّهُ لَا تَكْلَنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا " خدایا مرا چشم به هم زدن به خودم وامگذار

چون پیامبر به این معرفت رسیده بودند که اگر رابطه بین خود با خدا بیشتر شود، نیاز به او را بیشتر احساس خواهد داشت و با عبادت خدا عجز و بندگی خود را نسبت به او بیشتر ابراز می کند.

۲۲- نور چیست؟ ص ۱۱ نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می شود.

۲۳- قرآن کریم، رابطه میان خداوند و جهان هستی با چه عبارتی بیان می کند؟ ص ۱۱

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ ... خداوند نور آسمان ها و زمین است...

۲۴- منظور از این که می گوئیم " خدا نور هستی است " چیست؟ ص ۱۱

خداوند نور هستی است. یعنی تمام موجودات " وجود " خود را از او می گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند.

۲۵- وجود هر موجودی در جهان بیانگر چه صفاتی از خدا است و چه کسانی علم و قدرت خدا را بیشتر درک می کند؟ ص ۱۱

هر موجودی در حدّ خودش تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. از همین رو آنان که به دقت و تأمل در

جهان هستی می نگرند، در هر چیزی خدا را مشاهده می کنند و علم و قدرت او را می بینند.

۲۶- بیت " دلش کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید " بیانگر چه موضوعی است ؟ ص ۱۱

خدا نور هستی است و با وجود خود به جهان در پیدایش و در بقا معنا بخشیده است .

۲۷- پیام شعر بابا طاهر عریان که گفته " به صحرا بنگرم صحرا تو بینم / به دریا بنگرم دریا تو بینم " چیست ؟ ص ۱۲

الف) انسانی که به معرفت عمیق و والاتر رسیده است ، با هر چیزی خدا را می بیند

ب) صحرا ، دریا، کوه ، و دشت و.... همگی در این عالم تجلی گاه و منادی گرو وجود آفریننده و نشانه ای از نشانه های خدا هستند .

امیرالمؤمنین علی (ع) فرمودند :

"ما رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَوَعْدَهُ وَوَعْدَهُ" هیچ چیزی را ندیدم ، مگر این که خداوند را قبل و بعد و با آن دیدم

۲۸- به نظر شما پیام این حدیث چیست؟ و مقصود امیرالمؤمنین از اینکه من فرماید " قبل و بعد و " همراه هر چیزی خدا را دیدم چه

من باشد؟ ص ۱۲ احساس کردن وجود خدا در هستی به واسطه معرفت عمیق و والا، با توجه به این که موجودات جهان جلوه خداوند هستند ، انسان

را به مرحله شهود خدا می رساند . از این رو انسان اگر اهل تفکر و تقوا باشد به لطف الهی به مقامی می رسد که در همه چیز خدا را می بیند .

۲۹- شرط رسیدن به معرفت عمیق نسبت به خدا چیست و چه سنن مناسب این حالت است ؟ ص ۱۲

اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، در نگاه نخست مشکل به نظر می آید، اما هدفی قابل دسترس است، به خصوص برای جوانان و نوجوانان

که پاکی و صفای قلب دارند.

۳۰- چگونه من توان به معرفت عمیق نسبت به خدا رسید ؟ ص ۱۲ اگر با عزم و تصمیم قوی حرکت کنیم .

۳۱- چرا انسان در شناخت ذات و چیستی خداوند ناتوان است ؟ (دو دلیل بیاورید)

موضوعاتی که می خواهیم درباره آنها شناخت پیدا کنیم دو دسته اند:

دسته اول : موضوعاتی هستند که در محدوده شناخت ما قرار می گیرند، مانند گیاهان، حیوان ها، ستارگان و کهکشان ها؛ حتی کهکشان های بسیار بسیار دور هم ممکن است روزی مورد شناسایی واقع شوند و انسان بتواند ماهیت و ذات آنها را شناسایی کند. در حقیقت، ذهن ما توان و گنجایش فهم چیستی و ذات چنین موضوعاتی را دارد، زیرا همه آنها اموری محدود هستند.

دسته دوم: موضوعاتی هستند که نامحدودند و ذهن ما گنجایش درک آنها را ندارد؛ زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است. در واقع، ما به دلیل محدود بودن ذهن خود نمی توانیم ذات امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم. خداوند حقیقتی نامحدود دارد؛ در نتیجه، ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۳۰- پیامبر اکرم (ص) فرمودند در مورد شناخت حقیقی خدا چه من فرمایند ؟ ص ۱۳

تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ در همه چیز تفکر کنید ولی در ذات خداوند تفکر نکنید.

سوال امتحانی استاندارد درس اول

نام و نام خانوادگی : کلاس : تاریخ آزمون : / / مدت آزمون : ۳۵ دقیقه نام طراح سوال : سلیم جوانمردی

الف بخش آیات قرآن و احادیث

۱- پیام آیه « يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ » را بنویسید.

همه مخلوقات از جمله انسان، در وجود و هستی خود نیازمند خدا هستند، تنها وجود بی نیاز خداست و در هستی خود به دیگری محتاج نیست.

۲- با توجه به آیه شریفه « يَسْأَلُهُ وَمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ » به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) آیه را ترجمه کنید.

هر آنچه در آسمان ها و زمین است، پیوسته از او درخواست می کند. او همواره دست اندر کاری است.

ب) چرا موجودات پیوسته از خداوند درخواست دارند؟ زیرا همواره و هر آن به او نیازمندند.

پ) چرا خداوند هر لحظه دست اندر کاری است؟ زیرا پیوسته موجودات از او درخواست میکنند و عرض نیاز دارند.

۳- با توجه به حدیث شریف « مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَوَعْدَهُ وَوَعْدَهُ »، مقصود امیرالمومنین (ع) از این که می فرماید قبل

و بعد و همراه هر چیزی خدا را دیدم، چه می باشد؟

احساس حضور خدا با دقت و تامل در جهان هستی و یافتن علم و قدرت او

۴- رسول خدا (ص) در عبارات شریفه زیر نسبت به تفکر در چه چیزی منع یا تشویق می نماید؟

الف) « أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ » تشویق به تفکر در خدا و قدرت او

ب) « تَفَكَّرُوا فِي كُلِّ شَيْءٍ » تشویق به تفکر در هر چیزی

پ) « وَلَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ » منع تفکر در چیستی و ماهیت خدا

۵- در عبارت دعایی « اَللّٰهُمَّ لَا تَكِلْنِي اِلَى نَفْسِي طَرَفَةً عَيْنٍ اَبَدًا »:

الف) درخواست عاجزانه پیامبر (ص) از خداوند چیست؟ خدایا مرا چشم به هم زدنی به خودم وامگذار.

ب) این درخواست، نتیجه درک چه موضوعی است؟

معرفت انسان نسبت به رابطه خود با خدا و درک بیش تر فقر و نیازمندی به او

۶- آیه « اَللّٰهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ »، رابطه میان خداوند و جهان هستی را با چه کلمه ای بیان می کند و معنای آن چیست؟

نور - نور آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می شود.

ب درستی و یا نادرستی عبارات زیر را با " صحیح " و یا با " غلط " مشخص کنید.

۷- یک پدیده هم در پیدایش و هم در بقای خود، نیاز به خدا دارد. ص

۸- نیازمندی موجودات به خداوند، منحصر به مرحله به وجود آمدن و پدیدار شدن است. غ

۹- مخلوقات تنها در مرحله بقا به خداوند نیازمند و محتاج اند. غ

۱۰- یک موجود فقط در صورتی برای موجود بودن به دیگری نیازمند نیست که خودش ذاتا موجود باشد. ص

۱۱- هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود شدن نیازمند به دیگری نیست. غ

۱۲- هر چه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیش تر شود، نیاز به او را بیش تر احساس عجز و بندگی خود را بیش تر ابراز می کند. ص

۱۳- هر موجودی در حد اعلی تجلی بخش خداوند و نشانگر حکمت، قدرت، رحمت و سایر صفات الهی است. غ

پ) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.

۱۴- موجودات در مرحله پیدایش و به خداوند نیازمندند. بقا

۱۵- قرآن کریم، خداوند را با صفت و مخلوقات را با صفت فقیر و نیازمند نام برده است. غنی

۱۶- هر کدام از ما بر اساس خویش، خدا را می یابیم و حضورش را می کنیم. فطرت - درک

۱۷- انسان های نسبت به نیاز دائمی خود به بی توجه اند. ناآگاه - خداوند

۱۸- هرچه انسان به خود و رابطه اش با بیش تر شود، عجز و بندگی خود را بیش تر ابراز می کند. معرفت - خدا

۱۹- نور آن چیزی است که خودش است و سبب چیزهای دیگر هم می شود. پیدا و آشکار - پیدایی و آشکار شدن

۲۰- هر موجودی در حد خودش تجلی بخش و است. خداوند - صفات الهی

۲۱- هر چه معرفت انسان به خود و بیش تر شود، را بیش تر احساس می کند. رابطه اش با خدا - نیاز به او

۲۲- اینکه انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، است و علت قابل در دسترس بودن آن برای جوانان، آنان است.

معرفتی عمیق و والا - پاکی و صفای قلب

۲۳- ما به دلیل ذهن خود نمیتوانیم چیستی امور را تصور کنیم. محدود بودن - نامحدود

۲۴- لازمه شناخت هر چیزی به آن است. احاطه و دسترسی

ت) اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۲۵- **پدیده:** موجودی که وجودش از خودش نیوده و نیست.

۲۶- **غنی:** وجود بی نیازی که در وجود خود نیازمند به دیگری نیست و خودش ذاتا موجود است.

۲۷- **فقیر:** موجود نیازمندی که وجودش از خودش نیست و برای موجود شدن نیاز به پدید آورنده دارد.

۲۸- **نور:** آن چیزی است که خودش پیدا و آشکار است و سبب پیدایی و آشکار شدن چیزهای دیگر نیز می شود.

۲۹- **معرفت عمیق و وال:** این که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند، معرفتی عمیق و وال است.

۳۰- **امور محدود:** موضوعاتی که ذهن ما توان و گنجایش فهم چستی و ذات آن ها را دارد.

۳۱- **امور نامحدود:** موضوعاتی که ذهن ما گنجایش درک آن ها را ندارد.

ث به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۳۲- **چرا پیامبر اکرم (ص) می فرماید: « در همه چیز تفکر کنید، اما در ذات خداوند تفکر نکنید »؟**

زیرا ما محدود هستیم و خدا نامحدود، لذا نمی توانیم ذات و چستی خدای نامحدود را دریابیم.

۳۳- **نور بودن خداوند به چه معنی است؟**

تمام موجودات وجود خود را از او می گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می گذارند.

۳۴- **چرا خداوند در قرآن کریم، خود را نور آسمان ها و زمین معرفی کرده است؟**

چون تمام موجودات وجود خود را از او می گیرند.

۳۵- **زمینه ساز رسیدن به معرفت عمیق، چیست؟** پاکی و صفای قلب

۳۶- **مخلوقات در چه مراحل به خداوند نیازمند هستند؟** در تمام مراحل هستی و زندگی (پیدایش و بقا)

۳۷- **چیزی که شیرین نیست، برای شیرین شدن به چه چیزی نیازمند است و این موضوع در رابطه ما با خداوند چگونه تجلی می یابد؟**

به چیزی که خودش شیرین باشد - پس پدیده ها نیز برای موجود شدن نیازمند به پدید آورنده هستند.

۳۸- **وجود برتر و متعالی که سرچشمه هستی است و خودش پدیده نیست، چه نام دارد؟** خدا

ج عبارات ستون " الف " را به ستون " ب " متصل کنید. (در ستون الف یک مورد اضافی است .)

ستون الف

ستون ب

۳۹- **عزم و تصمیم قوی**

الف) لازمه شناخت چستی موجودات

۴۰- **احاطه و دسترسی**

ب) توانایی درک انسان نسبت به آن موضوعات

۴۱- **با هر چیزی خدا را دیدن**

پ) لازمه چشیدن معرفت عمیق

۴۳- ذات و ماهیت خدا

د) به سوالات زیر پاسخ بلند دهید.

۴۴- چرا نمی توانیم به ذات خدا پی ببریم؟

زیرا لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و چون خداوند حقیقتی نامحدود دارد، در نتیجه، ذهن ما نمی تواند به حقیقت او احاطه پیدا کند و ذاتش را شناسایی نماید.

۴۵- از چه مقدماتی میتوان رسید که « جهان در هستی خود نیازمند به خداست »؟

الف) این جهان پدیده است و وجودش از خودش نیست.

ب) پدیده ها، برای موجود شدن نیازمند به پدید آورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

۴۶- با مقایسه رابطه خداوند با جهان، رابطه مولد برق با جریان برق را شرح دهید.

همین که مولد متوقف میشود، جریان برق هم قطع میگردد و لامپ های متصل به آن نیز قطع می شود.

۴۷- با ذکر مثال توضیح دهید چرا هر چیزی که وجودش از خودش نباشد، برای موجود بودن نیازمند به دیگری است؟

پدیده هایی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند به پدید آورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد. همان طور که چیزهایی که شیرین نیستند، برای شیرین شدن نیازمند به چیزی هستند که خودش شیرین باشد.

۴۸- آیا نیازمندی موجودات به خداوند، فقط به مرحله به وجود آمدن اختصاص دارد؟ توضیح دهید.

وجود و هستی موجودات، همه وابسته به خداست و خداوند هر لحظه اراده کند، آن ها از بین میروند و موجودات متلاشی می گردند. به همین جهت، جهان همواره و در هر « آن » به خداوند نیازمند است و این نیاز هیچ وقت قطع یا کم نمی شود.

۴۹- با ذکر مثال توضیح دهید چرا موضوعاتی که نامحدودند، ذهن ما گنجایش درک آن ها را ندارد؟

لازمه شناخت هر چیزی احاطه و دسترسی به آن است و ما به دلیل محدود بودن ذهن خود، نمیتوانیم امور نامحدود را تصور کنیم و چگونگی وجودشان را دریابیم، مانند حقیقت نامحدود خداوند.

۵۰- نیازمندی خود و جهان به خدا در پیدایش را در قالب استدلالی بنویسید.

الف) اگر به خود نظر کنیم خود را پدیده ای می یابیم که وجودمان از خودمان نیست.

ب) موجوداتی که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند پدید آورنده ای هستند که وجودش از خودش باشد.

در نتیجه ما و این جهان در پدید آمدن و هست شدن خود به آفریننده ای نیازمندیم که خودش پدیده نباشد و سرچشمه هستی باشد.

۵۱- انواع انسان در مواجهه با نیازمندی به خدا و ثمره « درک نیازمندی انسان به خدای بی نیاز » کدامند و چه ویژگی هایی دارند؟

الف) انسان های ناآگاه نسبت به نیاز دائمی انسان به خداوند بی توجه اند.

ب) انسان های آگاه دائما سایه لطف و رحمت خدا را احساس می کنند و خود را نیازمند عنایات پیوسته او می دانند.

ج) هر چه معرفت انسان به خود و رابطه اش با خدا بیش تر شود، نیاز به او را بیش تر احساس و عجز و بندگی خود را بیش تر ابراز می کند.

۵۲- تفاوت بنیادین رابطه مسجد و بنا در قیاس با رابطه جهان با خدا چیست؟

مسجد با ساخته شدن، از بنا بی نیاز می شوند اما موجودات چنین نیستند و پس از پیدایش همچنان، مانند لحظه نخست خلق شدن، به خداوند نیازمند هستند. از این رو دائما با زبان حال، به پیشگاه الهی عرض نیاز می کنند.

۵۳- مفهوم قابل برداشت از بیت « ذات نایافته از هستی، بخش / چون تواند که بود هستی بخش » چیست؟

مقدمه دوم نیازمندی جهان به خدا در پیدایش: پدیده ها، که وجودشان از خودشان نیست، برای موجود شدن نیازمند پدید آورنده ای هستند که خودش پدیده نباشد، بلکه وجودش از خودش باشد.

۵۴- مفهوم بیت « دلی کز معرفت نور و صفا دید / به هر چیزی که دید، اول خدا دید » را بنویسید.

پاکی و صفای قلب یکی از شرایط رسیدن به معرفت عمیق و والاست که انسان بتواند با هر چیزی خدا را ببیند.

***** سوالات متن درس دوم (یگانه بی همتا) *****

۱- مهم ترین اعتقاد دینی چیست؟ ص ۱۸ توحید و یکتا پرستی

۲- اسلام و قرآن چگونه دین و چگونه کتابی است؟ ص ۱۸ اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است.

۳- در اسلام بدون اعتقاد به هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. ص ۱۸ توحید

۴- در اسلام توحید به چه چیزی تشبیه شده است؟ ص ۱۸

توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می بخشد

۵- چرا توحید سر لوحه دعوت همه پیامبران بوده است؟ ص ۱۸

چون در بحث توحید، اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان بر مدار توحید است و توحید مانند روحی در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به آن حیات و معنا می بخشد

پیام : ۱- خدا آموزنده توحید به پیامبر است. (قل و احد)

۳- کلمات توحید باید بر زبان جاری گردد.

۴- وحدانیت خدا حقیقت ثابت و انکار ناپذیری است. (هو الله احد)

۵- خدا در ذات و صفات یکتا و بی نظیر است.

۶- خدا با چیزی ترکیب نمی شود.

۷- احدیت خدا قابل تجزیه نیست

۸- خدا بی نیاز مطلق است. (کلمه صمد)

۹- کلمه لم یلد یعنی همه چیز از اوست و او از چیزی نیست.

۱۰- کلمه ولم یولد یعنی کسی که از دیگری یافته نمی شود.

۱۱- خدا بی همتا و بی نظیر است

(ب) با توجه به آیه ۱۶ سوره رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید:

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ

تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ

بگو که آفریننده آسمانها و زمین کیست؟ بگو: خداست، پس بگو: آیا شما خدا را گذارده و غیر خدا (مانند بتان و فرعونان) را برای نگهبانی و یاری خود برگزیدید در صورتی که آنها بر سود و زیان خود هم قادر نیستند؟ آن گاه بگو: آیا چشم نابینا (جاهل) و دیده بینا (عالم) یکسان است؟ یا ظلمات (شرک و بت پرستی) با نور (معرفت و خدا پرستی) مساوی است؟ یا آنکه این مشرکان شریکانی برای خدا قرار دادند که آنها هم مانند خدا چیزی خلق کردند و بر مشرکان، خلق خدا و خلق شریکان خدا مشتبه گردید؟ (هرگز چنین نیست)

پیام :

۱- خدا مالک و مدبر آسمان ها و زمین است .

۲- تنها خدا ولی و اختیار دار امور انسان هاست

۳- کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که شایسته ولایت و سرپرستی است که به نفع رساندن و دفع ضرر توانا باشد

۴ - هرگز موحدان موحدان بصیر (آن ها که ولایت خدا و ربوبیت او را به هستی پذیرفتند) با مشرکان کور دل برابر نیستند

۵- خدا در آفریدن موجودات هیچ شریکی ندارد و پذیرش سرپرستی و ولایت غیر خدا شرک است .

۶- **کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که ص ۱۹**

شایسته ولایت و سرپرستی است که به نفع رساندن و دفع ضرر توانا باشد

۷- **کسی که اختیار سود و زیان خود را ندارد، ص ۱۹** نمی تواند پروردگار آسمان ها و زمین باشد .

۸- **در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ ص ۱۹**

در صورتی که شریکانی که به عنوان خدا می پرستیدند آن ها هم مثل خدا مخلوق را خلق می کردند .

۹- **توحید (توحید ذاتی) به چه معناست؟ ص ۲۰** توحید به معنای اعتقاد به خدای یگانه است؛ یعنی خدا بی همتاست و شریکی ندارد.

۱۰- **رسول خدا از آغاز رسالت خود، چه چیزی را از مشرکین می خواست؟ ص ۲۰**

از مشرکان می خواست با گفتن جمله " لا إله الا الله" دست از شرک و بت پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند.

۱۱- **با گفتن عبارت " لا إله الا الله" به نتایجی می توان رسید؟ ص ۲۰**

الف) تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می شود ب) دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می شود ج) افراد یک جامعه در

زمره برادران و خواهران دینی قرار می گیرند .

۱۲- **آیا جمله " لا إله الا الله" فقط یک لفظ است؟ با ذکر یک مثال توضیح دهید .**

خیر فقط یک شعار نبود بلکه التزام به آن همه زندگی فرد تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر می داد.

مثال، جعفر بن ابی طالب که در حضور پادشاه حبشه، " نجاشی" به عنوان این تغییر وضعیت را مردم زمان خود را توصیف کرد

۱۳- **جعفر بن ابی طالب در حضور پادشاه حبشه تغییر وضعیت مردم زمانش را چگونه توصیف کرد؟ ص ۲۰**

ما قبل از اسلام قومس بودیم :

۱- جاهل، بت می پرستیدیم . ۲- مردار می خوردیم . ۳- مرتکب زشتی ها می شدیم .

۴- پیوند خویشاوندی را قطع می کردیم . ۵- بی پناه را پناه نمی دادیم . ۶- قوی، ضعیف را می بلعید .

بعد از اسلام، پیامبر، ما را به :

- ۱- خدا فراخواند که او را یگانه بدانیم، عبادت کنیم
- ۲- آنچه را که خود و پدرانمان می پرستیدیم کنار بگذاریم
- ۳- چیزی را شریک او قرار ندهیم،
- ۴- به عدل، احسان، راستی، درستی، امانت داری و نیکی نسبت به خویشان و همسایگان دعوت کرد .
- ۵- از خوردن مال یتیم و ارتکاب فحشاء و منکر و دروغ نپی کرد
- ۶- دستور داد نماز را به پا داریم
- ۷- زکات بپردازیم
- ۸- ماه رمضان را روزه بگیریم .
- ۱۴- مراتب توحید را نام ببرید .

الف) توحید در خالقیت ب) توحید در مالکیت ج) توحید در ولایت د) توحید در ربوبیت

۱۵- توحید در خالقیت به چه معناست؟ آیه مربوطه را بنویسید . ص ۲۰

توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد. **اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ... خدا آفریننده هر چیزی است ...**

۱۶- چرا خداوند تنها خالق جهان است؟ (سه دلیل بنویسید) ص ۲۰

چون الف) همه موجودات از او هستند ب) خدا در کار آفرینش شریک ندارد ج) خدا از اصل های متعدد پدید نیامده است .

۱۷- چرا تصور چند خدای برای جهان هستی صحیح نیست؟ ص ۲۱

الف) اگر چنین تصویری باشد به این معناست که هر کدام از خدایان ، بخشی از جهان را با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده اند . این اعتقاد ثابت می کند که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی توانند کل جهان را خلق کنند.
ب) اعتقاد به چند خدایی جهان به معنای آن است که هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری آن کمالات را ندارد وگرنه عین همدیگر می شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی نیازی احتیاج دارد که نیازش را بر طرف نماید. نتیجه آن که تصور چند خدایی برای جهان صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است.

۱۸- واحد قهار بودن خدا به چه معناست؟ ص ۲۱

به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد.

۱۹- اعتقاد به این که خدا از هیچ جهت محدود نیست یعنی اعتقاد به توحید در ص ۲۱ توحید در خالقیت

۲۰- توحید در مالکیت به چه معناست؟ آیه مربوطه را بنویسید . ص ۲۱

هر کس که چیزی را پدید می آورد مالک آن است. از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست.

قُلِ اللَّهُ مَالِكُ تُوْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّن تَشَاءُ ...

بگو: بارالها! حکومت از آن توست به هر کس که خواهی می بخشی و از هر کس که خواهی می گیری

۲۱- توحید در ولایت را توضیح داده و آیه مربوطه را بنویسید . ص ۲۱

هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اماد دیگران بدون اجازه وی نمی توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می گویند.

مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا آنها هیچ ولی {سرپرستی} جز او ندارند و او در فرمانروایی خویش کسی را شریک نمی سازد.

۲۲- حق تصرف داشتن در چیزی دال بر توحید در دارد . ص ۲۱ توحید در ولایت

۲۳- اگر خدا ولایتی به شخص بدهد ، ولایت او به چه معناست ؟ توضیح دهید . ص ۲۲

بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است. اگر خداوند پیامبر اکرم را ولی انسان ها معرفی می کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان هایش قرار داده است.

۲۴- از مراتب توحید ، توحید در ربوبیت را توضیح دهید . آیه مربوطه را بنویسید ص ۲۲

رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد می تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می باشد. اوست که جهان را اداره می کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می نماید و به پیش می برد. قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ أَيْبُغَى رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ... بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلبم در حالی که او پروردگار همه چیز است...؟

۲۵- آیا توحید در ربوبیت به این معناست که انسان قدرت تدبیر ندارد ؟ توضیح دهید . ص ۲۲ خیر .

مثال ۱ : باغبانی که زحمت می کشد و به پرورش درختان اقدام می کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. بلکه، توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر اویند.

مثال ۲: کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته اند، مقایسه می کند می بیند که این زراعت حاصل دسترنج خودش است، اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می کند، می بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می یابد که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد.

۲۶- بالاترین مرتبه توحید ، کدام یک از مراتب توحید است ؟ ص ۲۲ توحید در خالقیت

۲۷- شرک به چه معناست ؟ ص ۲۳ شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است.

۲۸- هرکس که معتقد باشد خدا شریک دارد ، به حساب می آید . ص ۲۳ مشرک

۲۹- شرک نیز مانند درجاتی دارد . ص ۲۳ توحید

۳۰- مراتب شرک را فقط نام ببرید ص ۲۳

الف) شرک در خالقیت ب) شرک در مالکیت ج) شرک در ولایت د) شرک در ربوبیت

۳۰- شرک در خالقیت را توضیح دهید . ص ۲۳

اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده اند گرفتار شرک در خالقیت شده است.

۳۱- شرک در مالکیت به چه معناست ؟ ص ۲۳

عبارت است از اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود.

۳۲- شرک در ولایت چگونه شرک است ؟ ص ۲۳

عبارت است از اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که سرپرستی جهان را بر عهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می باشند.

۳۳- شرک در ربوبیت را توضیح دهید . ص ۲۳

عبارت است از اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است.

۳۴- به آیات تدبیر در قرآن ابتدای درس مراجعه کرده و مراتب توحید یا شرک را در عبارات آن مشخص کنید.

رب = توحید در ربوبیت لایملکون = نفی شرک در مالکیت خالق کل شیء = توحید در خالقیت
اولیاء = شرک در ولایت شرکاء خلقوا = شرک در خالقیت احد - الواحد = اصل توحید

۳۵- آیا اگر کسی از غیر خدا (مثل پزشک) در خواست کمک کند گرفتار شرک شده است ؟ ص ۲۴

خیر . همه این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و اراده او صورت می گیرد. بنابراین، کسی که برای آموختن نزد معلم می رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می کند، نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.

۳۶- آیا در خواست از پزشک و اولیای الهی برای اجابت خواسته ها منافاتی با توحید دارد ؟ توضیح دهید ص ۲۴

خیر چرا پزشک به واسطه استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطه اسباب غیر مادی و با اذن خداوند این کار را انجام می دهند.

۳۷- عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در بر آوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) چه زمانی موجب شرک می شود

و چه زمانی عین توحید است ؟ ص ۲۴

عقیده به توانایی پیامبر اکرم و اولیای دین در بر آوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفا از خدا و انجام آن را با درخواست اولیاء از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است .

۳۸- آیا توانایی کمک رساندن پیامبر اکرم (ص) و اولیای الهی به دیگران ، تنها به زمان حیات دنیوی آن ها اختصاص دارد ؟

خیر . این توانایی تنها به زمان حیات دنیوی پیامبر اکرم اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهررسول خدا پس از رحلت زنده است . به عبارت دیگر می تواند به انسان ها یاری برساند .

۳۹- آیا اگر کسی از پدر و مادرش و یا هر مومنی بخواهد که برای سعادت مندی او دعا کند چنین درخواستی شرک آلود است ؟

خیر اگر فقط پدر و مادر و یا هر مومن دیگری را عامل سعادت و خوشبختی بدانیم و خواست و اراده خدا را نادیده گرفتیم ، در آن زمان است که به شرک مبتلا شدیم

۴۰- کدام جریان ، بزرگ ترین ضربه را به اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد ؟ این گروه به چه چیزی اعتقاد

داشتند ؟ ص ۲۴

جریان تکفیری : ۱- توسل به پیامبر و معصومین را شرک می دانند . ۲- طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای این که خدا انسان را ببخشد شرک است ۳- معتقد آن هایی که دیگران را شفیع قرار می دهند کافرند

۴۱- دو نمونه از توسل که در قرآن کریم ذکر شده است را بنویسید . ص ۲۵

الف) قرآن کریم نقل می کند که فرزندان یعقوب از پدرشان درخواست کردند که برای آنها طلب آمرزش کند و یعقوب نیز به آنان وعده دعا داد.
ب) در تاریخ آمده است که مسلمانان در زمان پیامبر برای درخواست دعا نزد آن حضرت می آمدند. پس از رحلت ایشان نیز کنار قبر ایشان می رفتند و یا از دور درخواست خود را مطرح می کردند.

نکته : قرآن کریم بیان می کند که استغفار پیامبر در حق منافقان مؤثر نیست اما در مورد دیگران مؤثر است.

۴۲- انسان موحد در رابطه با اثر شفا بخشی دارو با خدا چگونه می اندیشد ؟ ص ۲۶

انسان موحد وقتی دارویی مصرف می کند و شفا می یابد در همان حال توجه دارد که این اثر گذاری را خدا به آن دارو عنایت کرده است

۴۳- تفاوت انسان های با ایمان و انسان های معمولی در رابطه با شرک در ربوبیت چیست ؟ ص ۲۶

انسان های با ایمان، با عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم به قرب الهی می رسند ، و خدا در پیشگاه خود به آن ها قدرتی می دهد که از عهده انسان های معمولی خارج است . لذا انسان های معمولی اثر شفا بخشی این افراد را از سوی خدا نمی توانند باور کنند .

به نام تدبیر کننده امور

سوال امتحانی استاندارد درس دوم

آزمون ۲

دبیرستان دوره دوم منطقه

نام و نام خانوادگی : کلاس : تاریخ آزمون : / / مدت آزمون : ۳۵ دقیقه نام طراح سوال : سلیم جوانمردی

بخش آیات قرآن و احادیث

۱- عبارات قرآنی زیر مربوط به کدام یکی از مراتب توحید است؟

الف) «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» توحید در خالقیت

ب) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا» توحید در ولایت

پ) «قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِنِ الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ» توحید در مالکیت

ت) «قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ بَعْضَ رِبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ» توحید در ربوبیت

ث) «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ» توحید در ربوبیت

۲- هریک از عبارت های قرآنی زیر به کدام اصل اعتقادی اشاره دارند؟

الف) «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» اصل توحید ب) «وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ» اصل توحید پ) «وَ لَمْ يَكُنْ لَهُوَكُفُوًا أَحَدٌ» اصل توحید

۳- الف) پیام قرآنی «قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا» نفس کدام شرک است؟

- ب) کسی که اختیار سود و زیان نمی تواند خود را هم ندارد - ولی و سرپرست انسان ها شود.
- پ) کسی را می توانیم به عنوان ولی و سرپرست خود انتخاب کنیم که اختیار سود و زیان خودش و ما به دست او باشد.
- ۴- با توجه به عبارت قرآنی « قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ » چه تشبیهی در آن به کار رفته است؟ شریکان فرض شده برای خدا مانند شخص کور و تاریکی هستند و خداوند مانند شخص بینا و نور میباشد که با هم مساوی و برابر نیستند.
- ۵- با دقت در عبارت قرآنی « أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ » در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟ در صورتی که شریکان فرض شده برای خداوند، مخلوقی داشتند.
- ب) عبارات صحیح را با " ص " و عبارات غلط را با " غ " مشخص کنید.
- ۶- خداوند پیامبر (ص) را ولی انسان ها معرفی کرده است و دیگر خودش ولایتی بر مردم ندارد. غلط
- ۷- کشاورز وقتی رابطه ی خود را با خدا بررسی می کند، زراعت را کار خود می داند. غلط
- ۸- توانایی شفای بیمار به زمان حیات پیامبر اکرم (ص) اختصاص دارد. غلط
- ۹- اگر کسی شفای بیمار را از رسول خدا (ص) درخواست کند، گرفتار شرک شده است. غلط
- ۱۰- درخواست از اولیای الهی برای شفای بیماران با توحید منافاتی ندارد. صحیح
- ۱۱- توحید در مالکیت یعنی صاحب اختیاری که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. غلط
- ۱۲- منظور از توحید در خالقیت یعنی خداوند تنها مبدأ جهان است و در کار آفرینش شریک و همتایی ندارد. صحیح
- پ) جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید.
- ۱۳- اگر چند خالق برای جهان تصور کنیم، هر کدام از آن ها را و فرض نموده ایم. محدود - ناقص
- ۱۴- انسانی که خدایان متعدد را در خلقت جهان موثر می داند، دچار شرک شده است. در خالقیت
- ۱۵- درخواست از اولیای دین برای اجابت خواسته ها منافاتی با ندارد. توحید
- ۱۶- پزشک با استفاده از اسباب بیمار را درمان میکند و اولیای الهی به واسطه اسباب به اذن خداوند بیمار را شفا می دهند. مادی - غیر مادی
- ۱۷- هر کس مالک چیزی است، خودش حق تصرف و تغییر در آن را دارد؛ به این حق تصرف، و می گویند. ولایت - سرپرستی
- ۱۸- خداوند رابطه را میان پدیده های جهان حاکم کرده است. مثل آتش موجب گرما و روشنی است. علّیت

۱۹- اکنون ما اگر از رسول خدا (ص) چیزی درخواست کنیم، درخواست از ایشان است. حقیقت روحانی و معنوی

۲۰- هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریان‌سازان که امروزه به مشهور شده، درخواست از اولیای دین را شرک آلود نمی‌دانند. تکفیری‌ها

۲۱- قرآن کریم بیان می‌کند که استغفار پیامبر در حق موثر نیست. منافقان

ت اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۲۲- توحید: اعتقاد به خدای یگانه، یکتا و بی‌همتا ۲۳- شرک: شرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است.

۲۴- مشرک: هر کس معتقد باشد خداوند شریک دارد، مشرک به حساب می‌آید.

۲۵- توحید در خالقیت: توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش و همتایی ندارد.

۲۶- توحید در مالکیت: هر کس که چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن نیز است. از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست.

۲۷- توحید در ولایت: هر کس مالک چیزی باشد، حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می‌گویند.

۲۸- توحید در ربوبیت: رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست. هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و آن را پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد.

۲۹- شرک در ربوبیت: عبارت است از اینکه اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند دیگری نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار شرک شده است.

۳۰- شرک در خالقیت: اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند گرفتار شرک در خالقیت شده است.

۳۱- شرک در مالکیت: عبارت است از اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند.

۳۲- شرک در ولایت: عبارت است از اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگری نیز هستند که سرپرستی جهان را نیز بر عهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند.

ث عبارات ستون " الف " را به ستون " ب " وصل کنید.

ستون الف)

ستون ب)

الف) سر لوحه دعوت همه پیامبران (۳۴)

۳۳- گروه مشرکان

ب) موجب تنفر برخی مردم از جهان اسلام (۳۷)

۳۴- توحید

پ) عامل به رسمیت شناخته شدن تمام احکام و حقوق اسلامی (۳۶)

۳۵- رابطه علیت در امور معنوی

ت) صلح رحم موجب افزایش طول عمر (۳۵)

۳۶- گفتن عبارت « لا اله الا الله »

ستون الف)

ستون ب)

۳۷- جریان تکفیری

۳۸- شرک در خالقیت

۳۹- توحید در مالکیت

۴۰- شرک در ربوبیت

۴۱- توحید در ولایت

۴۲- خالقیت، مالکیت و ولایت

الف) حق تصرف و تغییر برای خدا (۴۱)

ب) تدبیر امور مستقل از خداوند (۴۰)

پ) « تَوْتَى الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ » (۳۹)

ت) علت توحید در ربوبیت (۴۲)

ج) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۴۳- باغبانی که پرورش درختان را نتیجه تدبیر مستقل خود میدانند، به کدام مرتبه شرک گرفتار شده است؟ شرک در ربوبیت

۴۴- اعتقاد به "خداوند، جهان را اداره میکند و به سوس مقصد معین هدایت می نماید" بیانگر چه توحیدی است؟ توحید در ربوبیت

۴۵- اعتقاد به تعدد خدایان، چه شرکی نامیده می شود؟ شرک در خالقیت

۴۶- مهم ترین اعتقادی که مانند روح در پیکره معارف و احکام دین حضور دارد، کدام است؟ توحید

۴۷- اگر خداوند پیامبر اکرم (ص) را ولی انسان ها معرفی می کند، به چه معناست؟

بدین معناست که خداوند، پیامبر اکرم (ص) را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان هایش قرار داده است.

۴۸- اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، گرفتار چه شرکی نیز شده است؟ شرک در مالکیت

۴۹- چه کسی مشرک به حساب می آید؟ هرکس که معتقد باشد خداوند شریک دارد، مشرک به حساب می آید.

۵۰- با التزام به کدام شعار اسلام همه زندگی فرد تازه مسلمان در رابطه با خدا و خویشتن متحول می شود؟ « لا اله الا الله »

۵۱- جعفر بن ابی طالب در حبشه، ایمان به کدام صفات پیامبر را بیان کرد؟ گفت: به صداقت، امانت داری و عفتش ایمان داریم.

۵۲- ضربه جریان تکفیری بر اسلام چه بود؟ سبب تنفر برخی از مردم جهان از اسلام شد.

د) به سوالات زیر پاسخ بلند دهید.

۵۳- اگر کسی شفای بیماری را از اولیای خدا درخواست کند، در چه صورت گرفتار شرک شده است؟

همان طور که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای شفای بیماران نیز با توحید منافاتی ندارد زیرا آنان به واسطه اسباب غیر مادی و با اذن خداوند این کار را انجام می دهند.

این درخواست وقتی موجب شرک می شود که این توانایی را از خود آنان بدانیم؛ در حالی که آنان به اذن خدا شفا می دهند که عین توحید است.

۵۴- توحید در « ولایت » را به طور کامل شرح دهید.

هر کس مالک چیزی باشد، خودش حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما دیگران بدون اجازه وی نمی توانند در آن تصرف یا از آن استفاده نمایند. به این حق تصرف، ولایت و سرپرستی می گویند. از آن جا که خداوند تنها مالک جهان است، تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به اذن و اجازه او نمی توانند در جهان تصرف کنند. چنین اذنی به معنی واگذاری ولایت خداوند بر دیگری نیست، بلکه بدین معناست که خداوند، آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است.

۵۵- شرک در « ربوبیت » را با ذکر مثال توضیح دهید.

اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را بر عهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه ای باز کند و گمان کند که کسی میتواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند، گرفتار شرک شده است. مانند کشاورزی که رشد و پرورش درختان را صرفاً نتیجه تدبیر خودش بداند و تدبیر الهی را نادیده بگیرد.

۵۶- استدلال کنید چرا برای جهان آفرینش، چند مبدأ و خالق نمی توان تصور کرد؟

این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده اند، به معنای آن است که هر کدام از آن ها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمیتوانند کل جهان را خلق کنند.

۵۷- چرا خداوند به معنای وجود بی نیاز، فقط باید یکی باشد؟

این تصور که دو یا چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده اند، به معنای آن است که هر کدام از آن ها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمیتوانند کل جهان را خلق کنند. هم چنین به معنای آن است که هر یک از خدایان مذکور کمالاتی دارد که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر میشوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آن ها به خالق کامل و بی نیازی احتیاج دارد که نیازش را بر طرف نماید. پس تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است.

۵۸- نتایج گفتن « لا إلهَ إِلاَّ اللهُ » برای گرویدن به اسلام را بنویسید. (دو مورد)

الف) با گفتن عبارت « لا إلهَ إِلاَّ اللهُ »، تمام احکام و حقوق اسلامی گوییده آن به رسمیت شناخته میشود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می گشت و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می گرفت.

ب) جمله « لا إلهَ إِلاَّ اللهُ »، فقط یک شعار نبود؛ بلکه التزام به آن، همه زندگی فرد تازه مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر مخلوقات تغییر داد.

۵۹- جریان تکفیر شامل چه کسانی است؟

در سال های اخیر، برخی از جوامع و کشورهای اسلامی گرفتار یک جریان فکری خشک و غیر عقلانی شده اند که با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آن ها نمی اندیشد، مشرک و کافر می خوانند و گاه کشتن او را واجب می شمارند. کسانی که دارای این جریان فکری هستند را « تکفیری » می نامند.

۶۰- نمونه هایی از اعتقادات باطل پیروان جریان تکفیر را ذکر کنید.

پیروان این جریان می گویند: توسل به پیامبران و معصومین شرک است. طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک

است و هم چنین معتقدند این گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی شوند.

11- نمونه هایی از توسل را که در قرآن کریم و روایات اسلامی آمده است، ذکر کنید. (دو مورد)

الف) قرآن کریم نقل میکند که فرزندان یعقوب (ع) از پدرشان درخواست کردند که برای آن ها طلب آمرزش کند و یعقوب (ع) نیز به آنان وعده دعا داد.

ب) در تاریخ آمده است که مسلمانان در زمان پیامبر (ص) برای درخواست دعا نزد آن حضرت می آمدند. پس از رحلت ایشان نیز کنار قبر ایشان می رفتند و یا از دور درخواست خود را مطرح می کردند.

******* سوالات متن درس سوم (توحید و سبک زندگی) *******

1- بیت " بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبنگ سربلندی بر آسمان توان زد " اشاره به چه نکاتی دارد ؟ ص ۳۰

سجده کردن در برابر خدای یکتا نشانگر توحید عبادی است . لازمه رسیدن به سعادت برای انسان اطاعت و عبادت پروردگار هستی است

2- سرنوشت انسان به چه عاملی بستگی دارد ؟ ص ۳۰

انتخاب سبک زندگی ، چون مسیر زندگی را همین سبک ها عوض می کند و سرنوشت دنیا و آخرت ما را رقم می زند .

3- انتخاب مهم در سبک زندگی باید بر اساس و به دور از باشد . ص ۳۰ فکر - احساسات

4- هر سبکی از زندگی ، ریشه در خاصی دارد که از ویژه ای سرچشمه می گیرد . ص ۳۰ اندیشه های - جهان بینی

5- جهان بینی چیست ؟ ص ۳۰ (تالیفی) نگرش هر فرد به جهان پیرامون خود را جهان بینی گویند .

6- منظور از زندگی توحیدی چیست ؟ ص ۳۰ شیوه ای از زندگی است که ریشه در جهان بینی توحیدی دارد .

7- مهم ترین عامل در تعیین هدف ها و رفتار های انسان چیست ؟ یک مثال بزنید . ص ۳۱ افکار و اعتقادات هر فرد .

مثلاً اگر کسی پذیرفت و ایمان پیدا کرد که سعادت بشر در کسب ثروت است و انسان فقط با لذایذ مادی خوشبخت می شود، به طور طبیعی، زندگی خود را صرف رسیدن به همین هدف می کند.

8- سخن امام علی (ع) در مورد علم و دانش چیست ؟ (تالیفی) ص ۳۱

ایشان فرمودند : دانش (آگاهی) بزرگترین گنج است . = بزرگ ترین کمال انسان

9- توحید در زندگی انسان موحد چگونه بازتابی دارد ؟ ص ۳۱

انسانی که خداوند را به عنوان تنها خالق جهان پذیرفته است و ایمان دارد که او پروردگار هستی و پشتیبان جهان است، چنین کسی، رفتاری متناسب با این اعتقاد خواهد داشت و یک زندگی توحیدی برای خود تنظیم خواهد نمود.

اکنون در قرآن کریم تدبر می کنیم تا ببینیم این کتاب الهی در این مورد چگونه ما را راهنمایی کرده است. ص ۳۱

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَ رَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ هَمَانَا خُذُوا بِرَبِّكُمْ مَنْ وَ بِرَبِّكُمْ شِمَاسْتِ بِسْ اُو رَا بِنْدِكْسِ كَنِيد كِه اَيْن رَاه

راست و درست است. با تدبر در آیه فوق به سوالات زیر پاسخ دهید.

۱۰- پیام آیه " اِنَّ اللّٰهَ رَیِّسٌ وَرَبُّکُمْ فَاَعْبُدُوْهُ هَذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ " را بنویسید . ص ۳۱

- الف) این آیه ناظر بر توحید در ربوبیت است که نوعی توحید عملی است .
ب) به توحید عملی و عبادی هم اشاره دارد چون قدم گذاشتن در راه راست مربوط به زندگی و رفتار انسان و سبک زندگی توحیدی است .
ج) توحید عملی و عبادی میوه و نتیجه توحید در ربوبیت است .
د) با اعتقاد بر این که خدا تنها اراده کننده جهان است در می یابیم که فقط او شایسته پرستش است
ه) پاسخ به نیاز برتر کشف راه درست زندگی ، عبودیت و انجام اعمال به قصد رضای الهی است .

۱۰- نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست؟ ص ۳۱ عبودیت و توحید عملی یا همان سبک زندگی توحیدی است .

۱۱- راه درست زندگی کدام است؟ ص ۳۱

پس از شناخت خدا به عنوان تنها پروردگار جهان ، خدا را بپرستیم و کار های خود را در جهت رضایت او قرار دهیم .

۱۲- ایمان بر زندگی انسان موحد چه اثراتی می تواند داشته باشد ؟ ص ۳۲ کسی که بنده خداست و او را می پرستد :

- الف) در برابر خدا خاضع و خاشع است . (ب) خدا را محبوب و معبود خود می داند (ج) بر آستان او نماز می گذارد .
د) به درگاه او دعا می کند (ه) از او اطاعت می نماید . (ی) جهت زندگی خود را خدا قرار می دهد .

۱۳- ایمان به چه میزانی در زندگی عملی افراد نقش دارد ؟ ص ۳۲

ایمان و اعتقاد انسان ها دارای شدت و ضعف است. هرچه ایمان افراد قوی تر باشد تأثیر عملی آن بیشتر و هرچه ایمان ضعیف تر باشد، در زندگی تأثیر کمتری خواهد گذاشت.

۱۴- توحید عملی را تعریف کنید . ص ۳۲

اگر در زندگی هر کسی در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند و او را بپرستد، به مراتبی از توحید عملی رسیده است

۱۵- ابعاد مختلف توحید عملی را نام ببرید . ص ۳۲ الف) توحید فردی ب) توحید اجتماعی

۱۶- منظور از بعد فردی توحید عملی چیست ؟ مثالی بزنید ص ۳۲

یعنی اگر فردی در زندگی خود از فرمان های خدا اطاعت کند و او را بپرستد و تمایلات درونی و تصمیم ها و فعالیت های خود را متناسب با خواست و رضایت الهی قرار دهد، به مراتبی از توحید عملی رسیده است. مثلا در انتخاب همسر، شغل ، دوست و نباید از دایره فرمان الهی خارج شود

۱۷- تنها ویژگی انسان موحد در چیست ؟ ص ۳۲

این فرد می کوشد تمایلات درونی و تصمیم ها و فعالیت های خود را متناسب با خواست و رضایت الهی قرار دهد.

۱۸- ثمرات بعد فردی توحید عملی را بنویسید . ص ۳۲

- الف) برای یک انسان موحد جهان معنای خاص خود را دارد.
ب) در نظریک انسان موحد، هیچ حادثه ای در عالم بی حکمت نیست
ج) یک موحد واقعی، یک انسان امیدوار است.
د) انسان موحد در مقابل سختی ها و مشکلات، صبور و استوار است و آنها را زمینه موفقیت های آینده قرار می دهد.

ه) انسان موحد باور دارد که ناملازمات زندگی نشانه بی مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

۱۹- پیام بیت " سر ارادت ما و آستان حضرت دوست / که هر چه بر سر ما می رود ارادت اوست " را بنویسید . ص ۳۳

الف) این بیت اشاره به توحید عملی و عبادی دارد . (ب) هر چقدر اعتقاد و ایمان انسان به خدا قویتر باشد در زندگی انسان تاثیر گذار تر است

ج) بنده خاص خدا فقط او را می پرستد و در برابر او خاضع و خاشع است (د) انسان موحد به طور پیوسته به یاد خدا است

۲۰- توحید عملی چه تاثیر بر شخصیت انسان موحد می گذارد ؟ ص ۳۳

انسان موحد چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند تنظیم کرده و پیرو فرمان های اوست، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است.

۲۱- وظایف انسان موحد در برابر خود و دیگران چیست ؟ ص ۳۳

الف) انسان موحد موجودات جهان را مخلوق خداوند می بیند و می داند که خداوند او را مسئول حفظ و آبادانی زمین کرده است.

ب) انسان موحد بدن خود را امانتی الهی می شمارد که خداوند به او سپرده است و حق ندارد به آن آسیب رساند،

ج) انسان موحد حق ندارد سلامتی دیگران را به خطر اندازد.

۲۲- امام علی (ع) در مورد وظایف انسان موحد در برابر خود و دیگران چه می فرماید ؟ ص ۳۳

الف) انسان موحد باید تقوای الهی پیشه کند

ب) انسان موحد هم در برابر بندگان خدا و هم شهر و آبادی ها مسئول است

ج) انسان موحد فقط خدا را اطاعت می کند و از عصیان او پرهیز می کند

۲۳- وظیفه انسان موحد در برابر حیوانات چیست ؟ (سخن امام علی (ع) را بنویسید) ص ۳۳

انسان مؤمن حتی به حیوانی که ضرری برای او ندارد، آسیب نمی رساند، بلکه به ادامه بقا و زندگی آنها کمک می کند.

۲۴- انسان موحد جهان را می بیند و می داند که خدا او را در برابرشان مسئول قرارداده است . موجودات - مخلوق

۲۵- انسان حتی به نیز آسیب نمی رساند ، بلکه به ادامه و زندگی آن ها کمک می کند . موحد - حیوانات - بقا

۲۶- منظور از شرک عملی چیست ؟ ص ۳۳

کسی که دل به هوای نفس (بت درون) سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامر او را به فرمان خدا ترجیح دهد ، یعنی مبتلا به شرک عملی شده است قدرت های مادی و طاغوت ها = شرک عملی

۲۷- پیام آیه " اَرَابِت مِّنْ اِتَّخَذَ اِلَهَ هَوَاهُ افانت تکون علیه وکیلا " را بنویسید . ص ۳۳

الف) کسانی که هوای نفس را به عنوان بت درون معبود خود قرار داده اند دچار شرک عملی شدند .

ب) با این که هوس ها در درون است ولی بازتاب هوا پرستی در اعمال انسان آشکار است .

ج) این آیه از جهت شرک عملی در تقابل با توحید عملی است .

د) رسول خدا در برابر کسی که به شرک عملی مبتلا شده است وکیل مدافع نیست .

ه) هر کس مسئول عمل و سرنوشت خویش است و نباید از رسول خدا پس از انجام وظیفه انتظاری داشت .

(الف) تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی (ب) فرمان پذیری از طاغوت،

۲۹- چرا کسی که از طاغوت اطاعت می کند ، درونی آشفته و نا آرامی دارد ؟ ص ۳۳

زیرا هم هوای نفس هر روز خواسته جدیدی جلوی روی او قرار می دهد و هم قدرت های مادی هر روز رنگ عوض می کنند و او را به بردگی جدیدی می کشانند.

۳۰- ویژگی های انسان موحد با انسان مشرک را با هم مقایسه کنید .

ویژگی های انسان مشرک

ویژگی های انسان موحد

- ۱- شخصیت ناپایدار
- ۲- درونی نا آرام
- ۳- زندگی تحت خواسته های جدید ، تمایلات و قدرت های مادی
- ۴- هر روز بردگی و اسارت جدید
- ۵- تخریب محیط زیست و آلوده کردن طبیعت

- ۱- شخصیت ثابت و پایدار
- ۲- آرامش روحی
- ۳- زندگی بر اساس خواسته و رضایت خدا
- ۴- امید وار، صبور و استوار در برابر ناملایمات به دلیل اعتقاد به حکمت الهی
- ۵- محافظ نعمات و امانت های الهی

ترجمه آیات ۱۱ و ۱۲ سوره حج را مطالعه کنید و به سؤال های طرح شده پاسخ دهید: **وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْْبُدُ اللَّهَ عِلًّا حَرَفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ**

از مردم کسی هست که خدا را بر یک جانب و کناره ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و فراخ و فراغت و آسودگی) عبادت و بندگی می کند، پس اگر خیر بر او رسد، دلش آرام می گیرد و اگر رنج بر او رسد، از خدا رویگردان می شود. او در دنیا و آخرت، هر دو زیان می بیند. این همان به جایی زیان آشکار است .

۳۱- پرستشی که از روی ایمان باشد با پرستشی که از روی تردید باشد، چه تفاوتی دارد؟ ص ۳۴

پرسش از روی ایمان از انسان موحد ، شخصیتی ثابت و پایدار می سازد که در برابر سختی ها و مشکلات صبور و استوار است و ناملایمات را بستری برای رشد و شکوفایی خود می داند و آرامش روحی می گیرد . اما پرسش از روی تردید ، شخصیت ناپایدار و درونی نا آرام را به دنبال دارد که در برابر خیر و شر دو واکنش متفاوت از خود نشان می دهد . و عبادت آن ها مقطعی است .

۳۲- چرا برخی انسان ها، در برابر خیر و شری که به آنها می رسد، دو روش متفاوت پیش می گیرند؟ ص ۳۴

زیرا ایمان و اعتقاد آن ها به خدا یک جانبه است و این ایمان را در زندگی و رفتار خویش وارد نکرده اند .

۳۳- بُعد اجتماعی توحید عملی را توضیح دهید . ص ۳۴

(الف) بُعد اجتماعی توحید یا توحید اجتماعی به معنای قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از اوست.

(ب) مهم ترین رکن یک جامعه، حکومت آن جامعه است . حکوت باید ۱- بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد ۲- بتواند همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد .

۳۴- یک حاکم نظام الهی چه شرایطی باید داشته باشد؟ (تالیفی)

الف) با تقوا باشد (ب) عادل باشد (پ) زمان شناس باشد (ت) مدیر و مدبر باشد (ث) شجاع باشد (ج) اعلم باشد

۳۵- چه زمانی یک نظام اجتماعی می تواند نظام توحیدی باشد؟ ص ۳۴

وقتی یک نظام اجتماعی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده، دارا باشد و بکوشد که قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.

۳۶- ارکان نظام اجتماعی را نام ببرید . ص ۳۵ الف) سیاسی و حکومتی (ب) اقتصاد (ج) فرهنگ

۳۷- ویژگی های جامعه توحیدی را بنویسید . ص ۳۵

جامعه ای که :

- ۱- اقتصاد و فرهنگ و سایر ابعاد و ارکان آن نیز به سوی اجرای فرمان های خدای یگانه پیش رود .
- ۲- به صورت جامعه ای عدالت گستر درآید.
- ۳- جامعه ای است که از تفرقه و تضاد دوری کند
- ۴- به سوی وحدت و هماهنگی حرکت نماید،
- ۵- با ظالمان مبارزه کند.
- ۶- جامعه موحد، حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت کردن نداده (طاغوت) نپذیرد.
- ۷- با آنان که با خداوند و مسلمانان دشمنی می ورزند، دوستی نکند. (تبری)
- ۸- بنابه فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت کند.

۳۸- پیام آیه زیر را بنویسید .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَتَتَخَذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدَّكَّرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ

ای کسانی که ایمان آورده اید دشمن من و دشمن خودتان را دوست نگیرید، و با آنان مهربانی کنید. حال آنکه آنان به دین حقی که برای شما آمده کفر ورزیده اند و شما و پیامبر شما را آواره کرده اند، چرا که شما به خداوند ایمان دارید .

الف) ترک برقراری رابطه دوستانه با دشمنان خدا برای جامعه ایمانی ، لازمه توحید عملی در بعد اجتماعی است .

ب) ایمان به خدا با برقراری پیوند دوستی با دشمن خدا سازگار نیست . (تبری جستن لازم است)

ج) مصداق دشمنی با خدا کفر به حقانیت دین است (د) حفظ استقلال مسلمانان و نفی سلطه بیگانگان یا طاغوت

ه) برقراری رابطه و قطع روابط میان ملت ها باید بر اساس ملاک های دینی باشد

۳۹- بین توحید فردی و اجتماعی چه ارتباطی برقرار است؟ توضیح دهید . ص ۳۵

میان بعد فردی و اجتماعی توحید رابطه متقابل وجود دارد؛ هر قدر که افراد جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرد؛ همان طور که هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان تر می گردد.

۴۰- چه زمانی ارکان جامعه رنگ توحید به خود می گیرد ؟ ص ۳۵

هر قدر که افراد جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیشتر رنگ توحیدی به خود می گیرد.

۴۱- چه زمانی زمینه رشد انسان ها در جامعه فراهم خواهد شد ؟ ص ۳۵

هر قدر نهادهای اجتماعی در خدمت اجرای قوانین الهی باشد، زمینه برای رشد انسان ها و حرکت به سوی خداوند و زندگی موحدانه آسان تر می گردد.

۴۲- چه زمانی رشد و تعالی در جامعه از بین می رود ؟ ص ۳۵

اگر قرار باشد همفقط خواست ها و تمایلات دنیایی خود را دنبال کنند و فقط منافع خود را محور فعالیت اجتماعی قرار دهند و اهل ایثار و تعاون و خیر رساندن به دیگران نباشند، تفرقه و تضاد جامعه را فرا می گیرد و امکان رشد و تعالی از بین می رود.

۴۳- تفاوت شرک با توحید در چیست ؟ ص ۳۶

توحید، محور و روح زندگی دینی است اما شرک، محور و روح زندگی ضد دینی است.

۴۴- چرا جوامع امروزی را با جوامع گذشته نمی توان مقایسه کرد ؟ (دو دلیل) ص ۳۶

الف) جوامع امروزی از نظر صنعت و فناوری پیشرفت فراوانی کرده است .

ب) انسان امروزی مانند بت پرستان قبل از اسلام که بیش از ۳۶۰ بت را می پرستیدند، کمتر به دنبال این قبیل بت پرستی هاست

۴۵- چرا جوامع امروزی در حرکت به سوی نظام توحیدی کند عمل می کند ؟ ص ۳۶

الف) خود را مالک ولی و رب دانستن : امروزه بسیاری از انسان ها جهان خلقت را ملک خود تلقی می کنند و بدون توجه به نظر و رأی مالک

حقیقی آن، یعنی خدا، هرگونه که بخواهند در این جهان تصرف می کنند. این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک و ولی و پرورش دهنده (رب) جهان می پندارند.

ب) اصل قرارداد دنیا به جای خدا : بسیاری از انسان ها چنان به امور دنیوی سرگرم شده اند که خدا را فراموش کرده و

خداوند در قلب آنها جایگاهی ندارد. زرق و برق و زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

۴۶- وظیفه ما در مقابل وضع موجود چیست؟ چگونه می توانیم به اصلاح جامعه امروزی اقدام کنیم؟ ص ۳۷

قدم اول شناخت وضع موجود و بت پرستی نوین است.

۴۷- معیار های شرک کدامند ؟ ص ۳۷

معیار ها : الف) اطاعت از ارباب هایی جز خداوند

ب) بندگی کسانی جز او

ج) خارج کردن دین از برنامه های زندگی

د) تقلید از کسانی که در جهت مخالف دین حرکت می کنند، شرک و بت پرستی است.

۴۸- ریشه های شرک کدامند ؟ ص ۳۷

الف) وارد نکردن دین و دستورات آن در عین قبول داشتن خدا ب) اصل قرار دادن تمایلات دنیایی و نفسانی خود در زندگانی

۴۹- آیا می توان به جنبه فردی توحید عملی معتقد بود ولی جنبه اجتماعی آن را قبول نداشت ؟ ص ۳۸

خیر . زیرا میان بعد فردی و اجتماعی توحید عملی ، رابطه دو سویه وجود دارد . یعنی آن گاه که افراد جامعه ، همگی به توحید عملی ملتزم باشند ،

بعد اجتماعی آن محقق می شود و آن گاه که نهاد های اجتماعی به توحید عملی پای بند باشند ، انسان های موحد تربیت می شوند .

به نام خدا

آزمون ۳

آزمون استاندارد درس سوم

نام و نام خانوادگی : کلاس : تاریخ : / / مدت آزمون ۳۵ دقیقه طراح : سلیم جوانمردی

بخش آیات قرآن و احادیث

۱. عبارت قرآنی « **إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ** » بیانگر کدام یک از مراتب توحید است؟ توحید در ربوبیت

۲. با دقت در عبارت قرآنی « **إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ** » به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) نتیجه اعتقاد به توحید در ربوبیت چیست؟ توحید عملی و عبودیت خدا

ب) راه درست زندگی کدام است؟ عبادت خدا و انجام کارهای زندگی برای رضای او

۳. با دقت در آیه مبارکه « **وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِ خَسِرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ** » به سوالات زیر پاسخ دهید.

الف) واکنش انسانی از روی تردید، خدا را می پرستد، در برابر خیر و شر چیست؟ دو روش متفاوت پیش می گیرد: ۱- اگر خیری به او رسد، دلش به آن آرام می گیرد و ۲- اگر بلایی به او رسد، از خدا رویگردان می شود.

ب) سرانجام و عاقبت این فرد در دنیا و آخرت چگونه است؟ او در دنیا و آخرت، زیان می بیند و این همان زیان آشکار است.

پ) علت رفتار دوگانه این فرد چیست؟ خدا را بر یک جانب و کناره ای (تنها به زبان و هنگام وسعت و آسودگی) عبادت و بندگی می کند.

۴. با توجه به آیه شریفه « **إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ** » چه ارتباطی میان توحید ربوبی و توحید عملی است؟ همان خدایی که اداره کننده جهان است، تنها وجود شایسته پرستش و عبادت نیز هست.

۵. بر اساس عبارت قرآنی « **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّكُمْ وَأَوْلِيَاءَ تَلْفُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ** » خداوند چه دستوری به مومنان می دهد؟ چرا؟

جامعه موحد، نباید با دشمنان خدا و دشمنان خود دوستی کند و با آنان به گونه ای مهربان رفتار نماید؛ زیرا آنان به دین حقی که برای مومنان آمده است، کفر ورزیده اند.

۶. انسان هایی که همچون فرعون « **أَنَا رَبُّكُمْ الْأَعْلَى** » می گویند، دچار چه شرکی شده اند و رفتار آن ها چه نتایجی دارد؟ شرک در ربوبیت - این افراد و جوامع، در واقع خود را مالک، ولی و پرورش دهنده (رب) جهان می پندارند، که از جمله پیامدهای آن تخریب محیط زیست، آلوده شدن طبیعت، پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند و مانند آن هاست.

۷. انسانی که در آیه شریفه « أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا » ترسیم یافته است، گرفتار کدام مرتبه از شرک شده است و چرا پیامبر (ص) وکیل و مدافع او نیست؟ شرک عملی در بعد فردی - زیرا هوای نفس خود را معبود خود گرفته است.

۸. امام علی (ع) در مورد مسئولیت انسان های تقوایی، در چه مواردی امر به اطاعت خداوند دارد؟ امام علی (ع) می‌فرماید: تقوای الهی پیشه کنید؛ هم در مورد بندگان خدا، هم در مورد شهرها و آبادی ها؛ چرا که شما در برابر همه اینها حتی سرزمین ها و چهارپایان مسئولند. خدا را اطاعت کنید و از عصیان او بپرهیزید.

جمله های درست را با " ص " و جمله های غلط را با " غ " مشخص کنید.

۹. انسان موحد چون زندگی خود را بر اساس رضایت خداوند تنظیم کرده، شخصیتی ثابت و پایدار دارد و برخوردار از آرامش روحی است. ص

۱۰. هرچه ایمان قوی تر باشد، تاثیر عملی آن در زندگی بیش تر است. ص

۱۱. تسلیم بودن در برابر امیال نفسانی باعث می‌شود شخص، شخصیتی پایدار داشته باشد. غ

۱۲. کسی که بنده خداست و او را می‌پرستد و از او از اطاعت می‌کند و خلاصه اینکه جهت زندگی خود را خدا قرار می‌دهد، در مسیر توحید گام برداشته و به سوی « توحید عملی » رسیده است. ص

۱۳. هر قدر که افراد یک جامعه به سوی توحید حرکت کنند، ارکان جامعه نیز بیش‌تر رنگ توحیدی به خود می‌گیرند. ص

۱۴. فراگیر شدن تفرقه و تضاد و از بین رفتن امکان رشد و تعالی، از ویژگی های انسان مشرک است. غ

۱۵. خارج کردن دین از برنامه های زندگی، یکی از ریشه های شرک و بت پرستی جدید است که قرآن کریم به ما نشان داده است. غ

۱۶. امروزه گرچه شرک در قالب بت و مانند آن در میان بیشتر جوامع وجود ندارد، اما انواع دیگری از شرک که بسیار پیچیده تر از شرک قدیم است، در میان بشر به چشم می‌خورد. صحیح

جا های خالی را با کلمه های مناسب پر کنید .

۱۷. روح زندگی غیر دینی است. شرک

۱۸. هر فردی متناسب با خویش، مسیر زندگی خود را انتخاب و بر همان اساس رفتار خواهد کرد. اعتقادات

۱۹. میان بعد فردی و اجتماعی توحید، رابطه وجود دارد. متقابل

۲۰. از آن جا که همه افراد یکسان نیست و دارای شدت و ضعف است، میزان اثرگذاری توحید در زندگی نیز به بستگی دارد.

ایمان - درجه ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

۲۱. هرچه فردی ضعیف تر باشد، تاثیر عملی آن در زندگی او خواهد بود. ایمان - کمتر

۲۲. تسلیم بودن در برابر و فرمان پذیری از باعث می‌شود شخص، درونی ناآرام و شخصیتی ناپایدار داشته باشد.

امیال نفسانی - طاغوت

۲۳. انسان موجد در برابر سختی ها و مشکلات است و آن ها را زمینه قرار می دهد.

صبور و استوار - موفقیت های آینده اش

۲۴. بعد اجتماعی توحید به معنای قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک جامعه یا نظام اجتماعی در جهت و از اوست.

خداوند - اطاعت همه جانبه

۲۵. مهم ترین رکن یک جامعه آن است و وقتی یک نظام اجتماعی، توحیدی است که حاکم و زمامدار آن بر اساس به

حکومت رسیده باشد. حکومت - قوانین الهی

۲۶. توحید، روح زندگی و شرک، روح زندگی است. دینی - ضد دینی

۲۷. هر سبکی از زندگی، ریشه در دارد و از ویژه ای سرچشمه می گیرد. اندیشه های خاصی - جهان بینی

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۲۸. بعد اجتماعی توحید عملی: به معنای قرار گرفتن همه نهادها و ارکان یک جامعه یا نظام اجتماعی در جهت خداوند و اطاعت همه جانبه از

اوست.

۲۹. گرفتاری به بت درون:

اگر کسی دل به هوای نفس سپرده و او را معبود خود قرار دهد و اوامرش را به فرمان های خداوند ترجیح دهد، گرفتار بت درون شده است.

۳۰. گرفتاری به بت های بیرون:

اگر کسی در پی کسب رضایت قدرت های مادی و طاغوت ها بر آید، چنین شخصی گرفتار شرک عملی و بت های بیرونی گردیده است.

۳۱. ریشه بت پرستی و شرک جدید: آن است که برخی انسان ها در عین قبول داشتن خداوند، دین و دستورات دینی را در متن زندگی خود وارد

نمی کنند و برعکس، تمایلات دنیوی و نفسانی خود را اصل قرار می دهند.

به سوالات زیر پاسخ دهید.

۳۲. در جامعه ای که مردم فقط خواسته ها و تمایلات دنیوی خود را دنبال می کنند، چه نوع شرک حاکم است؟

شرک عملی در بعد اجتماعی

۳۳. ریشه زندگی توحیدی در چیست؟ جهان بینی توحیدی

۳۴. تاثیر عملی ایمان در زندگی چه زمانی بیشتر می شود؟ هرچه ایمان افراد قوی تر باشد.

۳۵. میزان اثرگذاری ایمان انسان ها در زندگی، به درجه چه چیزی بستگی دارد؟ ایمان افراد به توحید و یکتاپرستی

۳۶. دو مورد از ویژگی های کسی که بنده خداست و او را محبوب و معبود خود قرار می دهد را نام ببرید.

۱- در برابر خداوند خاضع و خاشع است. ۲- بر آستان او نماز می گزارد و به درگاه او دعا می کند. ۳- از او اطاعت می کند و جهت زندگی خود را

او قرار می‌دهد.

۳۷. در باور انسان موحد، دشواری‌های زندگی، نشانه چیست؟ نشانه بی‌مهری خداوند نیست، بلکه بستری برای رشد و شکوفایی اوست.

۳۸. دو بعد توحید عملی را نام ببرید. ۱- بعد فردی ۲- بعد اجتماعی

۳۹. انسان موحد، تمایلات درونی خود را در چه جهتی تنظیم می‌کند؟

می‌کوشد تمایلات درونی و تصمیم‌ها و فعالیت‌های خود را در جهت خواست و رضایت الهی قرار دهد.

۴۰. انسان موحد، در مقابل سختی‌ها و مشکلات چه عکس‌العملی دارد؟

صبور و استوار است و آن‌ها را زمینه موفقیت‌های آینده‌اش قرار می‌دهد.

۴۱. انسان موحد نسبت به بدن خود چه دیدگاهی دارد؟

بدن خود را امانتی الهی می‌شمارد که خداوند به او سپرده است؛ بنابراین می‌داند که حق ندارد به آن آسیب برساند.

۴۲. پیدا شدن جوامع بسیار فقیر در کنار جوامع بسیار ثروتمند از عواقب کدام شرک است؟

شرک در جامعه امروزی و خود را و خود را مالک و ولی و پرورش‌دهنده جهان پنداشتن

عبارات ستون " الف " را به ستون " ب " وصل کنید.

ستون الف)

ستون ب)

الف) معبود قرار دادن هوای نفس و دل سپردن به بت درون

۴۳. توحید

ب) امانت دانستن بدن خود

۴۴. ویژگی انسان موحد

پ) روح زندگی ضد دینی

۴۵. حکومت

ت) مهم‌ترین رکن یک جامعه

۴۶. شرک

به سوالات زیر پاسخ بلند دهید.

۴۷. ویژگی انسان مشرک

۴۸. ریشه بت‌پرستی و شرک جدید در دنیای امروز را بنویسید.

آن است که برخی انسان‌ها در عین قبول داشتن خداوند، دین و دستورات دینی را در متن زندگی خود وارد نمی‌کنند و برعکس، تمایلات دنیایی و نفسانی خود را اصل قرار می‌دهند.

۴۹. چهار مورد از ویژگی‌های انسان موحد را بنویسید.

۱- در انتخاب شغل، همسر، دوست، تحصیل و تفریح و مجموعه برنامه‌های روزانه خود، خدا را در نظر می‌گیرد. ۲- سختی‌های زندگی را امتحان

الهی قرار می‌داند. ۳- تلاش می‌کند از دایره فرمان‌های خداوند خارج نشود. ۴- موجودات خداوند را مخلوق خداوند می‌بیند و می‌داند که خداوند او را مسئول حفظ و آبادانی زمین کرده است.

۵۰. چرا بسیاری از انسان‌های امروز، در عین پذیرش توحید، از یاد خدا غافل‌اند؟

زیرا چنان‌که امور دنیوی سرگرم‌کننده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آنان جایگاهی ندارد. زرق و برق و زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

۵۱. معیار ثابت شرک و بت پرستی را از دیدگاه قرآن بنویسید. (۴ مورد)

۱- اطاعت از ارباب‌هایی جز خداوند ۲- بندگی کسانی جز خداوند ۳- خارج کردن دین از برنامه‌های زندگی ۴- تقلید از کسانی که در جهت مخالف دین حرکت می‌کنند.

۵۲. در زندگی امروزی، چه چیزی در دل انسان‌ها جای خدا را گرفته است؟

بسیاری از انسان‌ها چنان‌که امور دنیوی سرگرم‌کننده‌اند که خدا را فراموش کرده و خداوند در قلب آنان جایگاهی ندارد. زرق و برق و زینت دنیا و لذات و شهوات چنان در دلشان فزونی یافته که جایی برای خلوت انس با خدا و درک معنویت نیایش با پروردگار باقی نگذاشته است.

۵۳. چگونه می‌توان به مراتبی از بعد فردی توحید عملی رسید؟

هر انسانی که به پروردگار ایمان دارد، اگر در زندگی خود از فرمان‌های خدا اطاعت کند و او را بپرستد، به مراتبی از توحید عملی رسیده است.

۵۴. در چه صورت یک نظام اجتماعی، توحیدی محسوب می‌شود؟

وقتی یک نظام اجتماعی توحیدی است که حاکم و زمامدار آن بر اساس قوانین الهی به حکومت رسیده باشد و همان شرایطی را که خداوند برای حاکم تعیین کرده است دارا باشد و بکوشد قوانین الهی را در جامعه به اجرا درآورد.

۵۵. سمت حرکت جامعه توحیدی رو به سوی چیست؟

جامعه توحیدی جامعه‌ای است که از تفرقه و تضاد دوری می‌کند و به سوی وحدت و هماهنگی حرکت می‌نماید و این وحدت را با تمسک به توحید و یکتاپرستی و قرار گرفتن در سایه حکومت الهی می‌توان به دست آورد، نه با تمسک به ظالمان و حکومت‌های غیر الهی.

۵۶. جامعه موحد چه حکومتی را نمی‌پذیرد و با چه کسانی مبارزه می‌کند و از چه کسانی حمایت می‌ورزد؟

حکومت کسانی را که خداوند به آنها حق حکومت کردن را نداده است نمی‌پذیرد، با آنان که با خداوند و مسلمانان دشمنی می‌ورزند، دوستی نمی‌کند، با ظالمان مبارزه می‌کند، بنا به فرمان خداوند، از محرومان و مستضعفان حمایت می‌کند.

۵۷. چه عواملی انسان امروز را یکسره از خداوند و آخرت غافل می‌سازد؟

هوس و آنچه و آن کس که آنان را به هوس هایشان می‌رساند، بت و معبودشان شده و آنها را همچون خدا می‌پرستند؛ و از ابزارهای جدید، مانند سینما، تلویزیون، ماهواره، اینترنت و سایر رسانه‌ها در این راه بهره می‌گیرند و یکسره از خدا و آخرت غافل شده‌اند.

۵۸. انسان موحد در برابر موجودات جهان و حیوانات چه رفتاری دارد؟

چنین فردی موجودات جهان را مخلوقات خدا می‌بیند و می‌داند که خداوند او را در برابرشان مسئول قرار داده است. حتی به حیوانات نیز آسیب نمی‌رساند، بلکه به ادامه بقا و زندگی آنان کمک می‌کند.

۵۹. پیام بیت « بر آستان جانان گر سر توان نهادن / گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد » چیست و به کدام مرتبه از توحید اشاره دارد؟

کسی که بندگی و اطاعت خدا را انجام دهد و بر آستان الهی سجده کند، مقامش از فرشتگان و مخلوقات آسمانی، هم بالاتر رفته و سربلندتر از آن‌ها

***** سوالات متن درس چهارم فقط برای او *****

۱- مفهوم آیه " قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ " به چه چیزی اشاره دارد؟ ص ۴۲ (تالیفی)

به این که نماز، عبادت، زندگی و مرگ متعلق به خداوند است

۲- مقصود از قیام جمعی و قیام فردی در آیه قُلْ إِنَّمَا أَعْطُكُمْ بِوَأَحَدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مِثْلَ وَفَرَادَى. چیست؟ برای هر کدام نمونه‌هایی

ذکر کنید. ص ۴۳

قیام جمعی به مفهوم تحقق بعد اجتماعی توحید عملی و شامل مصادیق تشکیل حکومت اسلامی، امر به معروف و نهی از منکر و سایر احکام اجتماعی اسلام می‌باشد.

۳- با توجه به آیه " أَلَمْ أَعْهَدَ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ وَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ . و ان اعبُدونی هذا صراطٌ مستقیمٌ. آیا

میان عبارت " فقط مرا بپرستید " و " فقط برای خدا قیام کنید " رابطه‌ای می‌بینید؟ توضیح دهید. ص ۴۳

در هر دو عبارت، انجام عبادت یا قیام، فقط برای خدا و با نیت خدایی و برای کسب رضایت او خواسته شده است. البته که هر قیامی برای خدا نوعی عبادت و پرستش اوست و هر دو به توحید عملی اشاره دارد.

۴- هدف از خلقت انسان چیست؟ و چگونه به دست می‌آید؟ ص ۴۳

هدف خلقت انسان تقرب به خداست و این تقرب فقط با سعی و تلاش خود انسان به دست می‌آید.

۵- ویژگی‌های انسانی که راه بندگی را انتخاب می‌کند چیست؟ ص ۴۳

الف) راه توحید را در زندگی بر می‌گزیند ب) اندیشه و دل و عمل خویش را برای رضای حضرت دوست قرار می‌دهد.

۶- به بیان پیامبر اکرم (ص) چگونه شرک، در دل انسان، راه می‌یابد؟ ص ۴۳

از راه رفتن مورچه‌ای سیاه در شب تاریک بر تخته سنگی سیاه پنهان‌تر است.

۷- بیت " پاسبان حرم دل شده ام شب همه شب / تا در این پرده جز اندیشه او نگذارم اشاره به چه موضوعی دارد؟ ص ۴۳

اشاره به انتخاب راه توحید در زندگی است و این که با خطرات احتمالی در این راه باید مبارزه کرد و خود را برای خدا خالص گردانید.

۸- اخلاص به چه معناست؟ ص ۴۴ اخلاص به معنی خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است.

۹- اخلاص در اصطلاح به چه معناست؟ ص ۴۴

بدین معناست که شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان گونه که او دستور داده است انجام دهد.

۱۰- اعمال انسان در چه زمان ارزش بیشتری دارد؟ ص ۴۴ اعمال انسان نیز هر چه با اخلاص بالاتری همراه باشد، ارزش بیشتری دارد.

۱۱- مومنان از چه درجاتی برخوردارند؟ (سخن پیامبر را بنویسید) ص ۴۴

مومنان با توجه به مراتب اخلاصشان، بر یکدیگر برتری دارند.

۱۲- امام صادق (ع) درباره مراتب بالای اخلاص چه می‌فرمایند؟ ص ۴۴

" عمل خالص آن عملی است که دوست نداری کسی جز خداوند به خاطر آن کار، تو را ستایش و تمجید کند."

۱۳- اخلاص دو گونه است آن ها را نام ببرید. ص ۴۴

الف) اخلاص در اندیشه ب) اخلاص در قلب

۱۴- برای این که عمل برای خداوند خالص شود لازم است نخست کدام اخلاص تحقق یابد؟ ص ۴۴

اخلاص در اندیشه چون این اندیشه و فکر است که رفتار انسان را می سازد .

۱۵- اخلاص در اندیشه کدام یک از مراتب توحید را شامل می شود؟ ص ۴۴

این معنا، همان مفهوم مراتب توحید، بخصوص توحید در ربوبیت است .

۱۶- اخلاص در قلب به چه معناست؟ ص ۴۵

برای این که به یک سخن درست عمل کنیم پذیرش عقلی آن کفایت نمی کند، بلکه آن سخن باید در قلب و دل ما نفوذ کند، یعنی قلب نیز تسلیم آن شود.

۱۷- اقداماتی که یک انسان مومن در زندگی بر می دارد کدامند؟ ص ۴۵

الف) می کوشد قلبش را خانه خداوند مهربان کند
ب) تنها به خدا دل ببندد
ج) با آنان که خداوند سفارش کرده است انس قلبی می گیرد
د) تلاش می کند نیت های درونی و قلبی خود را الهی کند

۱۸- رسول خدا در مورد اخلاص در قلب چه می فرماید؟ ص ۴۵

"نیت مومن از عمل او برتر است. همانا اعمال انسان وابسته به نیت های اوست."

۱۹- با توجه به سخن امام علی (ع) که فرمودند: " فاعِلُ الْخَيْرِ، خَيْرٌ مِنْهُ؛ وَ فاعِلُ الشَّرِّ، شَرٌّ مِنْهُ " رابطه اخلاص در اندیشه و در قلب را

توضیح دهید . ص ۴۵

انسانی که در اندیشه خود ، خیر را می پروراند و آن را در قلب خود ساکن می کند و دل را به نیت الهی مزین می گرداند ، اعمال خیر او از آن نیت نشأت می گیرد و در مورد انسان شرور نیز ، نیت موثر تر است .

۲۰- انسان علاوه بر این که می کوشد نیت خود را خالص کند و عمل خود را به خاطر خدا انجام دهد تلاش می کند عمل خود را طبق

دستور خداوند انجام دهد یعنی چه؟ ص ۴۶ و ۴۵

یعنی عمل را از جهت کمیت، کیفیت، زمان، مکان و شیوه همان طوری انجام دهد که خداوند می خواهد. مثلا اگر خداوند امر فرمود که نماز صبح در دو رکعت و با یک رکوع و دو سجده در هر رکعت و قبل از طلوع آفتاب باشد انسان مومن نیز تلاش می کند نماز خود را به همین صورت انجام دهد تا صحیح و درست انجام شده باشد.

۲۱- در هر عمل دو حسن وجود دارد آنها را نام ببرید. ص ۴۶

الف) حسن فعلی ب) حسن فاعلی

۲۲- حسن فاعلی به چه معناست؟ ص ۴۶

حسن فاعلی بدان معناست که انجام دهنده کار، دارای معرفت درست و نیت الهی باشد.

۲۳- حسن فعلی به چه معناست؟ ص ۴۶

حسن فعلی بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خداوند فرمان داده انجام شود

۲۴- آیا ممکن است عملی دارای حُسن فعلی باشد اما حُسن فاعلی نداشته باشد؟ و یا برعکس، حُسن فعلی نداشته باشد ولی دارای حُسن

فاعلی باشد؟ مثال بزنید. ص ۴۶

بله، حالت اول: انسان منافق یا ریاکار که شکل عمل را مطابق دستور خدا انجام می دهد (حسن فعلی)، اما نیت بد یا غیر خدایی دارد. یعنی حسن فاعلی ندارد. حالت دوم: انسانی که با وجود نیت الهی برای خدمت به خلق خدا، از روی جهالت به آبرو، مال و یا جان انسان ها آسیب می زند. یعنی حسن فعلی ندارد. حالت سوم: کسی که قصد انفاق کردن اموال خود را دارد اما به دلیل گم کردن پولش نمی تواند آن را انجام دهد، خدا به او به خاطر قصد خیرش پاداش می دهد گرچه حسن فعلی نداشته است.

۲۵- اگر فردی برای لاغر شدن و یا سلامت جسم روزه بگیرد روزه اش درست است؟ ص ۴۶

خیر، عمل عبادی باید فقط برای رضای خدا باشد، این عمل گرچه حسن فعلی دارد، اما به دلیل عدم وجود نیت الهی فاقد حسن فاعلی است.

۲۶- گر کسی به نیت نماز جماعت مسجد از منزل بیرون آید و به دلیل مانعی نتواند به مسجد برسد، آیا نزد خدا پاداش دارد؟ به چه دلیل؟ در این کار کدام یک از اقسام (حُسن) وجود دارد؟

به دلیل نیت الهی و دارای حسن فاعلی، نزد خدا دارای پاداش است، دلیل آن سخن پیامبر است که فرمود نِيَّةُ الْمُؤْمِنِ خَيْرٌ مِنْ عَمَلِهِ

۲۷- راه های تقویت اخلاص را نام ببرید. (سرتیتر های ص ۴۶ و ۴۸ و ۴۹)

الف) افزایش معرفت نسبت به خداوند

ب) تقویت روحیه حق پذیری

ج) راز و نیاز با خداوند کمک خواستن از او

د) دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

۲۸- "افزایش معرفت نسبت به خداوند" را که از راه های تقویت اخلاص است را توضیح دهید. ص ۴۶

پیوند محکمی میان معرفت به خداوند و به او وجود دارد. همچنین ارتباط دقیقی ایمان به خدا و اخلاص برقرار است. بنابراین، هر قدر که معرفت ما به خداوند بیشتر شود به افزایش درجه اخلاص کمک می کند.

۲۹- بیت " این همه نقش عجب بر در و دیوار وجود / هر که فکرت نکند نقش بود بر دیوار اشاره به کدام یک از راه های تقویت

اخلاص دارد؟ توضیح دهید. ص ۴۷

افزایش معرفت نسبت به خدا: داشتن ایمان و معرفت به خدا باعث افزایش میزان اخلاص در انسان است و تنها راه بدست آوردن معرفت، تفکر در آیات و نشانه های خداست.

۳۰- مفهوم بیت " مهر رخسار تو من تابد ز ذرات جهان / هر دو عالم پُر ز نور و دیده نابینا، چه سود؟ به چه چیز اشاره دارد؟ ص ۴۷

اگر کسی گرفتار غفلت شد و چشم اندیشه را به روی جهان بست، آیات الهی را نخواهد یافت و دل به مهر او نخواهد داد. (عدم معرفت و شناخت نسبت به خدا)

۳۱- عمل بر اساس معرفت و آگاهی بسیار ارزشمند تر از عملی است که در آن معرفتی نیست در این باره مثال بزنید. ص ۴۷

نمازی که با معرفت انجام بگیرد، نزد خداوند بسیار ارزشمند تر از نمازی است که به جا آورنده ی آن نمی داند که چه می گوید و برای چه می گوید. حتی گاهی پیش می آید که انسان های نادان به تصور این که کار خیر می کنند، مرتکب گناهان بزرگی می شوند.

۳۲- نمونه ای از داشتن و یا نداشتن معرفت نسبت به خدا را بنویسید. ص ۴۷

در جنگ صفین، وقتی امام علی در آستانه پیروزی بر معاویه قرار گرفت و شکست لشکر معاویه قطعی شده بود، معاویه با پیشنهاد عمر و عاص به لشکریانش دستور داد که قرآن ها را بر سرنیزه کنند و فریاد بزنند که ما هر دو گروه مسلمانیم و باید قرآن میان ما و شما داور باشد. نداشتن معرفت باعث شد در نبرد دشمنان اسیر شوند و نتیجه جنگ را به دشمن واگذارند .

۳۳- " تقویت روحیه حق پذیری از راه های تقویت اخلاص " را توضیح دهید ص ۴۸

کسی که روحیه حق پذیری دارد و در مقابل حق تسلیم است به آسانی وارد مسیر بندگی می شود. زیرا افراد حق پذیر تابع دلیل هستند و وقتی عقل آنان حقیقتی را یافت، به دنبال آن می روند. اما کسانی که راه دریافت حق را بر خود بسته اند و به جای پیروی از عقل، از هوی و هوس پیروی می کنند، وقتی خیر خواهی اطرافیان و دوستان را می شنوند، دست به انکار می زنند و با گفتن کلمه دلم نمی خواهد، راه رسیدن به حقیقت را بر خود می بندند.

۳۴- دو ندا دل را به سوی خود دعوت می کند آنها را نام ببرید و بنویسید افرادی که از هوس و هوس خود پیروی می کنند به کدام یک از آنها پاسخ داده اند؟ ص ۴۸

الف) ندایی از عقل (ب) ندایی از هوس . انسان های گنهگار به ندای هوس های زودگذر خود پاسخ داده اند.

۳۵- امام علی (ع) رابطه بین ندای عقل و ندای هوس در دل انسان را چگونه توضیح داده است؟ ص ۴۸

عقل سپهسالار لشکر خدای رحمان است و هوی (هوس) راهبر لشکر شیطان، و انسان کشیده شونده میان آن دو. پس هر یک از این دو چیره شود، انسان در جایگاه او قرار خواهد گرفت.

۳۶- از راه های تقویت اخلاص "راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او" را توضیح دهید. ص ۴۸

نیایش و عرض نیایش به پیشگاه خداوند و یاری جستن از او برای رسیدن به اخلاص، غفلت از خداوند را کم می کند، محبت او را در قلب تقویت می سازد و انسان را بهره مند از کمک های الهی می نماید.

۳۷- از راه های تقویت اخلاص " دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات " را توضیح دهید و بنویسید که انجام کدام یک از واجبات تاثیر بالایی در اخلاص دارد؟ ص ۴۹

گناه، ریشه ی درخت اخلاص و بندگی را می سوزاند و آن را به تدریج از بین میبرد، از طرف دیگر، ترک گناه و انجام واجبات و اطاعت از خداوند درخت اخلاص را آبیاری می کند و رشد می دهد. در میان اعمال واجب، روزه تاثیر خاصی در تقویت اخلاص دارد.

۳۸- امام علی (ع) درباره دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات و روزه چه می فرماید؟ ص ۴۹

تمام اخلاص در دوری از گناهان جمع شده، خداوند بدان جهت روزه را واجب کرد تا اخلاص مردم را بیازماید.

۳۹- میوه های درخت اخلاص را نام ببرید. ص ۴۹

الف) دستیابی به درجاتی از حکمت (ب) نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه های شیطان (ج) دریافت پاداش های وصف نشدنی

۴۰- از میوه های اخلاص " دستیابی به درجاتی از حکمت " را توضیح دهید. ص ۴۹

حکمت به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان میدهد و مانع لغزش ها تباهی می شود.

۴۱- انسان حکیم چه ویژگی هایی پیدا می کند و خداوند چه کسی را به داشتن حکمت توصیف کرده است؟ ص ۴۹

انسان حکیم به درجاتی از بصیرت و روشن بینی می رسد که می تواند در شرایط سخت و پیچیده، حق را از باطل تشخیص دهد و گرفتار باطل

نشود. خداوند در قرآن کریم ، علاوه بر آن که لقمان را به داشتن حکمت، توصیف کرده، سفارش های ارزنده و حکیمانه ای از ایشان نقل کرده است.

۴۲- شرط باز شدن چشمه های حکمت بر روی انسان از سوی خدا چیست ؟ (سخن پیامبر را بنویسید) ص ۴۹

هرکس چهل روز کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد، چشمه های حکمت و معرفت از دل و زبانش جاری خواهد شد.

۴۳- از میوه های اخلاص " نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه های شیطان " را توضیح دهید. ص ۴۹

جواب: اگر انسان در اخلاص پیش رود، به معرفتی میرسد که دیگر فریب وسوسه های شیطان را نمیخورد و گرفتار دام های شیطان نمیشود؛ چراکه شیطان، خود اقرار کرده است که توانایی فریب مومنان با اخلاص را ندارد.

۴۴- بیت " برو این دام بر مرغی دگر نه / که عنقا را بلند است آشیانه " اشاره به کدام یک از راه های تقویت اخلاص اشاره دارد ؟

نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه های شیطان "

۴۵- امروزه شیطان از چه راه هایی برای فریب انسان و کشیدن آنها به گناه استفاده می کند؟ مثال بزنید ص ۵۰

امروزه شیطان از همان نوع دامی که برای کشاندن حضرت یوسف(ع) به گناه و فساد کسترده بود، به صورت های مختلف برای انسان ها پهن کرده است تا با هوس های گوناگون آنها را تحریک کند و به گناه آلوده کند و آنها را از بهشت جاویدان محروم سازد.

مثل : الف) فیلم ها (ب) وبگاه ها (ج) شبکه های ماهواره ای.

۴۶- ما چگونه می توانیم در برابر دام های شیطان مقاومت کنیم؟ ص ۵۰

الف) با روی آوردن به پیشگاه خداوند (ب) با پذیرش خالصانه فرمان های خدا

۴۷- کسی که گرفتار دام های شیطان می شود چه سرنوشتی پیدا می کند؟ ص ۵۰

هم زندگی پاک و بانشاط دنیا را از دست خواهد داد و هم حیات سرشار از شادکامی آخرت را.

۴۸- از میوه های اخلاص " دریافت پاداش های وصف نشدنی " را توضیح دهید و چند مورد مثال بیاورید. ص ۵۰

بندگی خالصانه خداوند ثمراتی دارد که چه بسا در ذهن ما ننگد و تصور و تخیل ما فراتر رود. مثل دیدار محبوب حقیقی و تقرب به پیشگاه خداوند. کافی است به زنگی زیبای رسول خدا(ص)، امیرالمومنین، فاطمه زهرا(س) و دیگر پیشوایان خود نظر بکنیم و ببینیم که چگونه از راه بندگی خالصانه خدا، این همه خوبی و زیبایی و مقام قرب و نزدیکی به محبوب را به دست آورده اند.

۴۹- سخن امام علی (ع) را درباره رسیدن به پاداش های وصف نشدنی چه می فرماید ؟

نهایت آرزوی عارفان، دوست دل های صادقان، ولی مومنان و معبود عالمیان است.

۵۰- بیت " بندگی کن تا که سلطنت کنند / تن رها کن تا همه جانت کنند اشاره به چه موضوعی دارد ؟

اشاره به بندگی خالصانه خدا دارد که ثمراتی دارد که وصف آن در ذهن انسان ها نمی گنجد .

بخش آیات قرآن و احادیث

۱. این حدیث پیامبر (ص) که میفرماید: « نیت مومن برتر از عمل اوست » بیانگر حسن فعلی است یا حسن فاعلی؟ حسن فاعلی
۲. آیه شریفه « اَنْ اَعْبُدُونِیْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِیْمٌ » بیانگر کدام یک از مراتب توحید است؟ توحید عملی (توحید در عبادت)
۳. آیه شریفه « قُلْ اِنَّمَا اَعِظُكُم بِوَاحِدَةٍ اَنْ تَقُوْمُوا لِلّٰهِ مَثْنِیْ وَ فُرَادِیْ » را ترجمه کنید.
بگو شما را فقط یک موعظه میکنم که به صورت جمعی یا فردی برای خدا برخیزد.
۴. بر اساس آیه « اَلَمْ اَعْهَدَ اِلَیْكُمْ یَا بَنِیْ اٰدَمَ اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّیْطَانَ اِنَّهٗ وَ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِیْنٌ وَ اَنْ اَعْبُدُوْنِیْ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِیْمٌ » به پرسش های زیر پاسخ دهید.

- الف) دو عهد الهی که در وجود انسان قرار داده شده است چیست؟ ۱- نپرستیدن شیطان ۲- پرستش خدای یگانه
- ب) چرا انسان نباید شیطان را عبادت کند؟ زیرا دشمنی آشکار است.
- پ) راه مستقیم زندگی انسان کدام است؟ عبادت و بندگی خداوند

۵. پیام این حدیث رسول که فرمودند: « اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ » را بنویسید. جایگاه مهم و ارزشمند نیت قصد قلبی

۶. حدیث شریف پیامبر (ص) که فرمود: « هر کس چهل روز کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد... » به کدام یک از ثمرات اخلاص اشاره دارد؟ دستیابی به درجاتی از حکمت

۷. رسول خدا (ص) در حدیثی پنهان بودن راه یابی شرک به دل انسان را به چه چیزی تشبیه نموده است و بر این اساس چه وظیفه ای داریم؟ راه رفتن مورچه ای سیاه در شب تاریک بر تخته سنگی سیاه - باید از حریم اندیشه و دل پاسبانی کنیم تا آفت شرک به آن راه نیابد و عمل ما خالص برای خداوند انجام شود.

۸. در هر یک از عبارات شریفه زیر به کدام حسن اشاره شده است؟

الف) « بگو همانا نماز و عبادت هایم و زندگی و مرگم فقط برای خداست که پروردگار جهانیان است. » حسن فاعلی

ب) « فاعِلُ الْخَیْرِ، خَیْرٌ مِنْهُ؛ وَ فاعِلُ الشَّرِّ، شَرٌّ مِنْهُ » حسن فاعلی

۹. بنا بر سخن رسول (ص) برتری مومنان بر یکدیگر بر چه اساسی است؟ با توجه به مراتب اخلاص شان

۱۰. امام صادق (ع) یکی از مراتب بالای اخلاص را چگونه معرفی می کند؟

اینکه دوست نداری کسی جز خداوند به خاطر عمل تو را ستایش و تمجید کند.

۱۱. هر یک از احادیث زیر به کدام یک از راه های تقویت اخلاص اشاره داند؟

الف) «تمام اخلاص در دوری از گناهان جمع شده است.» دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

ب) «عقل سپهسالار لشکر خدای رحمان است.» تقویت روحیه حق پذیری

۱۲. مطابق سخن امام علی (ع) چرا خداوند روزه را واجب کرد؟ تا اخلاص مردم را بیازماید.

۱۳. تعبیر امیر مومنان (ع) در مورد خدا که فرمود: «نهایت آرزوی عارفان دوست دل های صادقان و ...» بیانگر کدام ثمره اخلاص

است؟ دریافت پاداش های وصف ناشدنی

جمله های درست را با "ص" و جمله های نادرست را با "غ" مشخص کنید.

۱۴. اگر نماز را برای ریا و خوشامد دیگران به جا آوردیم فاقد حسن فعلی است. غلط

۱۵. از پاداش های وصف ناشدنی دیدار محبوب حقیقی و تقرب به اوست. صحیح

۱۶. شیطان در پیشگاه خداوند اقرار کرد که توانایی فریب مومنان با اخلاص را ندارد. صحیح

۱۷. اولین قدم برای ورود به بندگی و اخلاص افزایش معرفت نسبت به خداوند است. صحیح

۱۸. نخستین قدم برای ورود به بندگی و اخلاص تقویت روحیه حق پذیری است. غلط

۱۹. اولین ثمره اخلاص دیدار محبوب حقیقی و تقرب به اوست. غلط

۲۰. اگر انسان در اخلاص پیش رود به مرحله ای می رسد که دیگر فریب و وسوسه های شیطان را نمی خورد. صحیح

۲۱. عمل بر اساس معرفت و آگاهی بسیار ارزشمند تر و مقدس تر از عملی است که در آن معرفتی نیست یا با معرفت اندکی صورت می

گیرد. صحیح

۲۲. تا نیت و قصد قلبی انسان از انجام یک عمل خدایی نشود آن عمل خدایی نمی گردد و خالصانه نمی شود. صحیح

در جاهای خالی کلمات مناسب قرار دهید.

۲۳. روزه ای که به نیت قرب الهی به جا آورده شود دارای حسن است. فاعلی

۲۴. هر کس چهل روز کارهای خود را انجام دهد چشمه های حکمت از دل و زبانش جاری می شود. خالصانه برای خدا

۲۵. هر گاه نماز را برای تقرب الهی و رضای او به جا آوریم نماز مان دارای حسن است. فاعلی

۲۶. اگر عملی مطابق با شکلی که خدا فرمان داده است انجام شود دارای حسن است. فعلی

۲۷. قدم برای تقویت اخلاص افزایش به خداوند است. معرفت

۲۸. در میان اعمال واجب تاثیر خاصی در تقویت اخلاص دارد. روزه

۲۹. شیطان خود اقرار کرده است که توانایی فریب دادن را ندارد. مومنان با اخلاص

۳۰. مفهوم اخلاص در اندیشه تعبیر دیگری از توحید در است. ربوبیت

۳۱. کسانی که راه دریافت حق را بر خود بسته اند در برابر خیرخواهی دوستان دست به انکار میزنند و می گویند دلم نمی خواهد

۳۲. به فرموده پیامبر اکرم (ص) راه یابی به دل انسان از راه رفتن مورچه ای سیاه در شب تاریکی بر تخته سنگی سیاه پنهان تر است. شرک

۳۳. پیوند محکمی میان به خداوند و ایمان به او وجود دارد و ارتباط دقیقی میان ایمان به خدا و برقرار است. معرفت - اخلاص

۳۴. شکل و ظاهر هر عمل در صورتی که مطابق فرمان الهی باشد دارای است. حسن فعلی

۳۵. ریشه درخت اخلاص و بندگی را می سوزانید و آن را به تدریج از بین می برد. گناه

۳۶. گناه پیش می آید که انسانهای به تصور اینکه کار می کنند مرتکب گناهان بزرگ میشوند. نادان - خیر

۳۷. برای اینکه برای خداوند خالص شود لازم است نخست اخلاص در تحقق یابد. عمل - اندیشه

۳۸. به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که و راه رسیدن به آن را نشان می دهد و مانع لغزش ها و تباهی ها می شود. حکمت - هدف درست

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۳۹. **اخلاص:** اخلاص به معنی خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است. این کلمه در کاربرد دینی بدین معناست که شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان گونه که او دستور داده است، انجام دهد.

۴۰. **حسن فاعلی:** بدین معناست که انجام دهنده کار، دارای معرفت درست و نیت الهی باشد.

۴۱. **حسن فعلی:** بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خدا فرمان داده است انجام شود.

۴۲. **مقام مخاصین:** انسان به مرحله ای میرسد که دیگر فریب وسوسه های شیطان را نمی خورد و گرفتار دام های شیطان نمی شود.

۴۳. **حکمت:** به معنای علم محکم و استوار و به دور از خطاست که به هدف درست و راه رسیدن به آن را نشان می دهد و مانع لغزش ها و تباهی ها می شود.

۴۴. **اخلاص در اندیشه:** فکر و اندیشه خود را تقویت کند به طوری که همه امور خود و عالم را به دست خدا ببیند و بداند که خداوند مدبّر و اداره کننده همه امور جهان است و به هیچ واسطه و سببی جز به اذن و اراده او عمل نمی کند.

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۵۵. اولین ثمره اخلاص و بندگی چیست؟ دستیابی به درجاتی از حکمت

۵۶. اولین قدم برای اخلاص داشتن چیست؟ افزایش معرفت نسبت به خداوند

۵۷. شیطان در حضور خداوند اقرار کرده است که توانایی فریب چه افرادی را ندارد؟ مومنان با اخلاص

۵۸. نمازی که بدون نیت خالص خوانده شود فاقد کدام حسن است؟ حسن فاعلی

۵۹. تنها راه دست یافتن به هدف خلقت انسان (تقرب به خدا) چیست؟ با سعی و تلاش خود انسان

۵۰. شرط قبولی همه اعمال به درگاه خداوند در دین اسلام چیست؟ اخلاص

۵۱. دو ندایی که دل را به سوی خود دعوت می کنند کدام اند؟ ندایی از عقل و ندایی از هوس

۵۲. شخصی در برابر خیرخواهی دوستان خود می گوید: «دلم نمی خواهد» به کدام ندای دعوت کننده دل پاسخ گفته است؟

ندای هوس های زودگذر

عبارات ستون "الف" را به ستون "ب" متصل کنید.

۱- راز و نیاز با خداوند

الف) مربوط به علت فریب خوردن مومنان در جنگ صفین

۲- افزایش معرفت به خدا

ب) تقرب به پیشگاه خداوند

۳- دریافت پاداش های وصف ناشدنی

پ) نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه های شیطان

۴- میوه درخت اخلاص

ت) توجه به ندای عقل

به سوالات زیر پاسخ بلند دهید.

۵۳. حسن فعلی و حسن فاعلی را با مثال تعریف کنید.

حسن فاعلی و حسن فعلی. حسن فاعلی بدین معناست که انجام دهنده کار، دارای معرفت درست و نیت الهی باشد. حسن فعلی نیز بدین معناست که کار به درستی و به همان صورت که خدا فرمان داده است انجام شود. مثلا اگر خداوند امر فرموده که نماز صبح دو رکعت و با یک رکوع و دو سجده در هر رکعت و قبل از طلوع آفتاب انجام شود انسان مومن نیز تلاش میکند با نیت الهی و خالصانه نماز خود را به همین صورت انجام دهد تا صحیح و درست انجام داده باشد.

۵۴. چگونه با تقویت روحیه حق پذیری می توان در مسیر بندگی و اخلاص حرکت کرد؟ شرح دهید.

کسی که روحیه حق پذیری دارد و در مقابل حق تسلیم است به آسانی وارد مسیر بندگی می شود. زیرا افراد حق پذیر تابع دلیل هستند و وقتی عقل آنان حقیقتی را یافت، به دنبال آن می روند. اما کسانی که راه دریافت حق را بر خود بسته اند و به جای پیروی از عقل، از هوی و هوس پیروی می کنند، وقتی خیرخواهی اطرافیان و دوستان را می شنوند، دست به انکار می زنند و با گفتن «دلم نمی خواهد» راه رسیدن به حقیقت را بر خود می

۵۵. اخلاص در بندگی به چه معناست؟

اخلاص به معنی خالص کردن و پاک کردن یک چیز از غیر آن است. این کلمه در کاربرد دینی بدین معناست که شخص اندیشه و دل خود را جایگاه خدا کند و عملش را فقط برای رضای خداوند و همان گونه که او دستور داده است، انجام دهد و از هدف غیر الهی پاک گرداند.

۵۶. چگونه راز و نیاز با خدا و کمک خواستن از او ما را در رسیدن به حقیقت و بندگی و اخلاص یاری می کند؟

نیایش و عرض نیاز به پیشگاه خداوند محبت خداوند را در قلب تقویت میسازد و غفلت از خداوند را کم میکند و انسان را بهره مند از کمک های الهی می نماید.

۵۷. راه های تقویت اخلاص را نام ببرید.

- ۱- افزایش معرفت نسبت به خداوند
- ۲- تقویت روحیه حق پذیری
- ۳- راز و نیاز با خداوند و کمک خواستن از او
- ۴- دوری از گناه و تلاش برای انجام واجبات

۵۸. میوه های درخت اخلاص را بنویسید.

۱- دستیابی به درجاتی از حکمت ۲- نفوذ ناپذیری در برابر وسوسه های شیطان ۳- دریافت پاداش های وصف ناشدنی

۵۹. «افزایش معرفت نسبت به خداوند» را به عنوان یکی از راه های تقویت اخلاص توضیح دهید.

پیوند محکمی میان معرفت به خداوند و ایمان به او وجود دارد. همچنین ارتباط دقیقی میان ایمان به خدا و اخلاص برقرار است. بنابراین، هر قدر که معرفت ما به خداوند بیشتر شود به افزایش درجه اخلاص کمک خواهد کرد.

۶۰. اخلاص در اندیشه به چه معناست؟

برای اینکه عمل برای خداوند خالص شود لازم است نخست اخلاص در اندیشه تحقق یابد. فردی که به خداوند اعتقاد دارد باید بکوشد فکر و اندیشه خود را در این زمینه تقویت کند به طوری که همه امور خود و عالم را به دست خدا ببیند و بداند که خداوند مدبّر و اداره کننده همه امور جهان است و هیچ واسطه و سببی جز به اذن و اراده او عمل نمی کند.

۶۱. مفهوم اخلاص در قلب را شرح دهید.

انسان باید تلاش کند آنچه را که از توحید در اندیشه و عقل خود پذیرفته است، به یک اعتقاد قلبی و درونی تبدیل کند و با آن انس قلبی برقرار نماید تا در رفتار و کردارش مؤثر باشد. زیرا، همان طور که سال های قبل آموختیم، برای اینکه به یک سخن درست عمل کنیم پذیرش عقلی آن کفایت نمی کند، بلکه آن سخن باید در قلب و دل ما نفوذ کند، یعنی قلب نیز تسلیم آن شود.

۶۲. نمونه از افزایش معرفت مسلمانان را در سال های اخیر بیان کنید.

در سال های اخیر، وقتی نهضت بیداری اسلامی در کشور های مسلمان خاورمیانه و شمال آفریقا آغاز شد و مسلمانان برای آزادی از حکومت های مستبد و تابع غرب قیام کردند.

۶۳. دسیسه دشمنان اسلام در برابر نهضت بیداری اسلامی را شرح دهید.

سازمان های مخفی در آمریکا و اروپا و برخی حاکمان کشورهای اسلامی، یک جریان افراطی و انحرافی را که افکاری بسیار مخرب داشتند وارد

قیام مسلمانان کردند. آنان نیز توانستند بسیاری از جوانانی را که فقط تعصب دینی داشتند اما از معرفت صحیح دینی بی بهره بودند، به سوی خود جذب کنند و با استفاده از این نیروهای با انگیزه اما ناآگاه جهت مبارزه را تغییر دهند و به جای مبارزه با دشمنان به کشتن مسلمانان در جهان اسلام بپردازند.

۱۴. نتایج مخرب جریان افراطی و انحرافی که توسط قدرت های ستمگر در مقابل نهضت بیداری اسلامی به وجود آمد را بیان کنید.

بسیاری از سرزمین های اسلامی در این جنگ ها و کشمکش ها به ویرانه تبدیل شد. رسانه های کشورهای استعماری هم از این فرصت استفاده کردند و خشونت های آنان را به نام اسلام در دنیا پخش نمودند، به طوری که تا امروزه بسیاری از مردم جهان وقتی نام اسلام را می شنوند آن را با سر بریدن، ویران کردن و جاهلیت مساوی می پندارند.

***** سوالات متن درس پنجم (قدرت پرواز) *****

۱. تنها خالق، رب و مدیر جهان..... است و هیچ یک از مخلوقات در..... جهان با او شریک نیستند. ص ۵۴ مالک، خدا، اداره

۲. همه موجودات، تحت..... و..... خدا قرار دارند و به..... او عمل می کنند. ص ۵۴ اراده، تدبیر. اذن.

۳. منظور از حقیقت وجدانی چیست؟ ص ۵۵ (تالیفی)

اموری هستند که به قدری آشکار و بدیهی می باشند که هر کس بدون نیاز به هیچ دلیل و واسطه ای در درون خود به آنها علم دارد.

۴. اختیار را با ذکر مثال توضیح دهید. ص ۵۵

مثال: میان حرکت دستی که بر اثر بیماری لرزش دارد با حرکت دستی که خود شخص برای غذا خوردن بالا و پایین می آورد، تفاوت آشکاری وجود دارد. در اولی اختیاری نیست اما در دومی اختیاری و تابع اراده انسان است.

۵. اختیار به چه معناست؟ ص ۵۵ اختیار به معنای توانایی بر انجام یک کار و یا ترک آن است.

۶. اختیار یک حقیقت..... است و هر انسانی آن را در..... می یابد. ص ۵۵ وجدانی- خود

۷. دزدیدن خرما از نخلستان، و تنبیه دزد توسط صاحب نخلستان در شعر مولوی، نشانگر وجود کدام نیرو در انسان است؟ ص ۵۵ اختیار.

۸. کسی که..... را در سخن یا بحث..... می کند، در..... از آن بهره می برد و آن را اثبات می کند. ص ۵۵

اختیار، انکار، عمل

۹. با ذکر یک مثالی بنویسید که بسیاری از امور اختیاری نیست. ص ۵۵

در عملکرد دستگاه های مختلف بدن، مثل دستگاه گوارش انسان نقشی ندارد. یا قوانین حاکم بر طبیعت مثل تغییر فصول سال.

۱۰. نقش اختیار در زندگی انسان چیست؟ ص ۵۵

(الف) مبنای تصمیم گیری ما در زندگی است (ب) تعیین کننده عاقبت و سرنوشت ما است.

۱۱. چه شواهدی وجود دارد که بودن اختیار در انسان را ثابت می کند؟ (سه مورد را بنویسید.) ص ۵۶

(الف) تفکر و تصمیم (ب) احساس رضایت یا پشیمانی (ج) مسوولیت پذیری

۱۲. تصمیم و تفکر که از شواهد وجود اختیار در انسان است را توضیح دهید. ص ۵۶

انسان برای تصمیم های خود در زندگی ابتدا اندیشه می کند و جوانب آن را می سنجیم و بعد دست به عمل می زنیم. گاهی که دچار تردید می شویم که از بین چند راه و چندین کار، باید آن یکی را که درست تر است انتخاب کنیم.

۱۳. بیت " این که فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم. " اشاره به چه موضوعی دارد؟ ص ۵۶

اشاره به تفکر و تصمیم دارد که مقدمه داشتن اختیار در انسان است.

۱۴. احساس رضایت به چه معناست و بیانگر چه موضوعی است؟ ص ۵۶

هرگاه در کاری موفق شویم، احساس رضایت و خرسندی می کنیم. این احساس رضایت به دلیل این است که آن کار را از خود و نتیجه اراده و تصمیم

عقلانه خود می دانیم. بیانگر وجود اختیار در انسان است.

۱۵. احساس پشیمانی به چه معناست؟ و بیانگر چه موضوعی است؟ ص ۵۶

گاه در انجام کاری مرتکب اشتباه می شویم و به خود یا دیگری زیان می رسانیم. در این هنگام احساس ندامت و پشیمانی می کنیم. این ندامت نشانگر آن است که من توان ترک آن کار را داشته ام. بیانگر وجود اختیار در انسان است.

۱۶. بیت " گر نبودی اختیار این شرم چیست؟ / این دریغ و خجالت و آزره چیست؟" به چه موضوعی اشاره دارد؟ ص ۵۶
داشتن اختیار در انسان.

۱۷. مسوولیت پذیری به چه معناست؟ توضیح دهید. ص ۵۶

هر کدام از ما مسوول کارهای خود هستیم، به همین دلیل عواقب عمل خود را می پذیریم و اگر به کسی زیان رسانده ایم، آن را جبران می کنیم.

۱۸. وجود عهد ها و پیمان ها در بین انسان ها نشانگر چیست؟ ص ۵۶
مسوولیت پذیری در انسان.

۱۹. بیت " هیج عاقل مر کلوخی را زند؟ / هیج با سنگی عتابی کس کند؟" به چه موضوعی اشاره دارد؟ ص ۵۶
مسوولیت پذیری

۲۰. آیه "انا هدیناه السبیل اما شاکرا و اما کفورا" به چه معنا است و بیانگر چه موضوعی است؟ ص ۵۷
همانا ما راه را به انسان نشان دادیم باشد به این که شاکر باشد یا ناسپاسی کند. وجود اختیار در انسان.

تدبر ص ۵۷

۲۱. پس از ترجمه آیات زیر در آن تامل کنید و توضیح دهید چگونه محتوای این آیات می تواند نشانی از وجود اختیار در انسان باشد؟

قد جاءکم بصائر من ربکم همانا آمد برای رهنمود هایی از سوی خدایتان

- فمن ابصر فلنفسه پس هر بینا شد به نفع خود است.

- ومن عمى فعلیها پس هر کس کور شد بر ضد (ضرر) خود

- ذالک بما قدمت ایدیکم آن به سبب آن چیزی است که از پیش انجام دادند.

و ان الله لیس بظلام للعبید و ققطعا خدا نسبت به بندگانش ستمکار نیست.

الف) اشاره به وجود اختیار و آزادی انسان

ب) آگاه کردن مردم با دلایل روشن و رهنمود ها از شوون ربوبیت الهی است.

ج) سود ایمان و زیان کفر به خود انسان برمی گردد نه خدا و هر کس مسوول انجام کارهای خویش است.

د) ای آیه اشاره به توحید ربوبیت دارد.

ه) انسان در سایه اختیار مسوول عواقب انتخاب راه خود است.

۲۲. خدا که به انسان قدرت اختیار و اراده عطا کرده است، از انسان چه انتظاری دارد؟ ص ۵۷

الف) برنامه ریزی در زندگی خود ب) رسیدن انسان به کمال و درک عظمت خدا

۲۳. آیا مشیت خدا و قوانین حاکم بر هستی مانع اختیار انسان است، یا برعکس، زمینه ساز شکوفایی اختیار و بستری برای بهره مندی از

آن؟ (دو دلیل بنویسید)

در پاسخ باید گفت : ۱- اعتقاد به خدای حکیم : به این معنا است که بدانیم خدا با حکمت خود جهان را خلق کرده و اداره می کند. پس رخداد های

جهان تحت یک برنامه سامان دهی شده و غایبتمند انجام می گیرد، نه اتفاقی و بی هدف ۲- انسان خدا شناس می داند که فقط با زندگی در یک جهان

قانونمند، که پشتوانه آن علم و قدرت خداست، وی امکان حرکت و فعالیت دارد. زیرا با زندگی در چنین جهانی است که او می تواند قوانین حاکم بر

جهان هستی را بشناسد و برای رفع نیاز های خود از آنها استفاده کند و به هدف های خود برسد.

۲۴- بیت "قطره ای کز جویباری می رود / از پس انجام کاری می رود" اشاره به چه مطلبی دارد؟ ص ۵۸

اشاره به اعتقاد به خدایی حکیم دارد که با حکمت خود جهان را خلق کرده و اداره می کند و این که همه وقایع و رخداد های جهان تحت یک برنامه

سامان دهی شده و غایتمند است.

۲۵- آیه "آن الله یمسک السموات و الارض آن تزولا و لین زالتا آن امسکهما من احد من بعده .. اشاره به کدام یک از موضوعات زیر

دارد؟ ص ۵۸

(الف) حکمت خدا که جهان را غایتمند آفریده است.

(ب) اتفاقات جهان اتفاقی است و غایت مندی ندارد

(ج) اگر جهان قانونمند است به پشتوانه صبر و روح خداست.

(د) اراده و اختیار خدا فوق اراده و اختیار انسان است.

۲۶- فایده اعتقاد به حکمت خدا چیست؟ ص ۵۸

به انسان اطمینان خاطر می دهد که می تواند در این جهان از قدرت اختیار خود بهره ببرد و برای ساختن امروز و فردای خود و جامعه تلاش کند و ثمرات تلاش خود را مشاهده کند

۲۷- قضا و قدر در لغت و در اصطلاح به چه معناست؟ ص ۵۹

قدر در لغت به معنای اندازه و تقدیر به معنای اندازه گرفتن است. تقدیر در اصطلاح یعنی مخلوقات جهان، از آن جهت که خدای متعال با علم خود، اندازه، حدود، ویژگی، موقعیت مکانی و زمانی آن ها را تقدیر می کند، مقدر به تقدیر الهی هستند. قضا در لغت به معنای به انجام رساندن، پایان دادن، حکم کردن و حتمیت بخشیدن است. قضا در اصطلاح یعنی مخلوقات جهان از آن جهت که با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد می شوند، به قضای الهی وابسته اند.

۲۸- منظور از این که می گوئیم قضا قدر و الهی بر جهان حاکم است، چیست؟

به این معنا است که نقشه جهان با همه موجودات و ریزه کاری ها و ویژگی ها و قانون هایش از آن خدا و از علم خداست و اجرا و پیاده کردن آن نیز به اراده خداست. به همین دلیل، نه در نقشه جهان نقصی هست و نه در اجرا و پیاده کردن آن.

۲۹- با ذکر مثال بنویسید که قضا و قدر الهی بر جهان حاکم است.

آبی که برای رفع تشنگی می نوشیم، به سبب اعتماد به تقدیر و قضا الهی است. یعنی می دانیم که خداوند آب را با این ویژگی ها و اندازه ها آفریده که سبب رفع تشنگی می شود.

۳۰- خداوند درباره قضا و قدر الهی و تخلف ناپذیری آن چه مثال می زند؟ ص ۶۰

لا الشمس یبقی لها آن تدبرک القمر و لیل سابق النهار و کل فی فلک یسبحون. نه خورشید را سزد که به ماه برسد و نه شب بر روز پیشی جوید، و هر یک ر مداری در گردشند.

۳۱- آبی که برای رفع تشنگی می نوشیم، به سبب به همین و است. ص ۶۰ اعتماد - تقدیر - قضا

۳۲- بیت " رود ها از خود نه طغیان می کنند / آنچه می گوئیم ما آن می کنند " بیانگر چه موضوعی است؟ ص ۶۰ قضا و قدر الهی

۳۳- آیا قضا و قدر الهی با اختیار انسان نا سازگار است؟ ص ۶۰

خیر تقدیر، چیزی ورای قانونمندی و نظم نیست که وقتی به حادثه ای تعلق گرفت، هر قانونی را لغو و هر نظمی را برهم بزند؛ بدون پذیرش قدر و قضای الهی هیچ نظمی برقرار نمی شود و هیچ زمینه ای برای کار اختیاری پدید نمی آید.

۳۴- از فرمایش امام علی (ع) که فرمودند: " از قضای الهی به قدر الهی پناه می برم " چه نکاتی را می توان فهمید؟ ص ۶۰

(الف) پناه بردن از نوعی قضا و قدر الهی به نوع دیگری از قضا و قدر الهی

(ب) ما در تعیین سرنوشت خود دارای اختیار هستیم

(ج) اعتقاد به قضا و قدر، نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست، بلکه عامل و زمینه ساز آن است.

(د) انسانی که دو تقدیر و دو قضا را بشناسد، تصمیم می گیرد و دست به انتخاب مناسب تر می زند.

۳۵- فرو ریختن دیوار کج یک الهی است . ص ۶۱ قضای

۳۶- اختیار در انسان ، یک الهی است . ص ۶۱ تقدیر

۳۷- مراد از این که می گوییم این جهان در تقدیر خدا است ، چیست ؟ ص ۶۱

منظور فقط تعیین طول، عرض، حجم، مکان و زمان یک موجود نیست. اینها ساده ترین و آشکارترین تقدیرها هستند. تقدیر الهی شامل همه ویژگی ها، کیفیت ها و کلیه روابط میان موجودات می شود. این که آب در چند درجه بجوشد، تعداد الکترون های هر عنصر چه تعداد باشد و، همه و همه از تقدیرات الهی است.

۳۸- برای تقدیر الهی ۴ مورد مثال بزنید . ص ۶۱

الف) آب در چند درجه بجوشد (ب) تعداد الکترون های هر عنصر چه تعداد باشد (ج) ماه در کدام مدار دور زمین گردش کند (د) بدن انسان از چه اعضای تشکیل شود (و) هر عضوی کدام کار را انجام دهد . (ی) انسان دارای اختیار است .

۳۹- این که بگوییم اختیار انسان هم جزء تقدیر الهی است به چه معناست ؟ ص ۶۱

یعنی همان طور که مثلاً به آب، ویژگی مایع بودن را داده است، به انسان نیز ویژگی مختار بودن را عطا کرده است. خداوند این گونه تعیین کرده که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد . و کسی نمی تواند از اختیار، که ویژگی ذاتی اوست، فرار کند؛ حتی اگر بخواهد فرار کند، باز هم این یک کار اختیاری بوده است، چون همین کار را با خواست و اراده خود انجام داده است.

۴۰- در پیدایش یک پدیده چه علت هایی دخالت دارند ؟

الف) علل عرضی (ب) علل طولی

۴۱- علل عرضی را تعریف کرده و برای آن مثال بیاورید . ص ۶۲

در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند. مثلاً برای رویش یک گل، مجموعه ای از باغبان، خاک، آب، نور و حرارت دست به دست هم می دهند و با مشارکت یکدیگر گل را پدید می آورند. این گونه علل را "علل عرضی" گویند . در علل عرضی، هر عامل به طور مستقیم نقش خاصی را برعهده دارد که با نقش دیگری متفاوت است.

۴۲- علل طولی را تعریف کرده و برای آن مثال بزنید . ص ۶۲

گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده این گونه است که یک عامل در عامل دوم اثر می گذارد و عامل دوم در عامل سوم تأثیر می کند تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند. برای مثال، وقتی شما قلم به دست می گیرید و نامه می نویسید، چند عامل، در طول هم، در انجام این کار دخالت دارند. مثال :

اول، قلم که با حرکت خود روی صفحه جملات را می نگارد؛ دوم، دست شما که قلم را به حرکت در می آورد؛ سوم، ساختار عصبی بدن شما که موجب حرکت دستتان می شود؛ چهارم، اراده شما که مقدم بر سه علت قبلی است؛ پنجم، نفس یا روح شما که اراده از او پدید می آید.

۴۳- وجود و در انسان ناشی از و خواست خداست . ص ۶۳ اختیار - اراده - اراده

منظور از فعل اختیاری چیست ؟ ص ۶۳

در فعل اختیاری، تا زمانی که ما به انجام دادن فعلی اراده نکرده ایم، آن فعل انجام نمی گیرد، در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر

می زند همگی وابسته به اراده خداوند است.

۴۴- این که می گوئیم اراده انسان در طول اراده خداست به چه معناست؟ ص ۱۳

یعنی وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می زند همگی وابسته به اراده خداوند است. تا او اراده نکند، کاری صورت نمی گیرد.

به نام خدا

آزمون ۵

سوالات استاندارد متن درس پنجم

نام و نام خانوادگی : کلاس : تاریخ آزمون : / / مدت آزمون ۳۵ دقیقه طراح : سلیم جوانمردی

بخش آیات و احادیث

۱. آیه شریفه « **إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا** » را ترجمه کنید. همانا ما راه رستگاری را به او {انسان} نشان دادیم؛ خواه سپاسگزار باشد خواه ناسپاس.
 ۲. پیام قابل برداشت از آیه « **إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِن زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ** » را بنویسید. اعتقاد به خدای حکیم این اطمینان را به آدمی میدهد که جهان خلقت حافظ و نگهداری دارد که در کار او اشتباهی نیست. به عبارت دیگر کشتی جهان ناخدایی دارد که به موجب علم و قدرت ناخدا هیچگاه غرق و نابود نخواهد شد.
 ۳. پیام آیه مبارکه « **لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ** » را بنویسید. قانونمندی جهان تخلف ناپذیر است و همه موجودات جهان در چارچوب مشخص شده از جانب خدا حرکت میکنند و از قانونمندی خود خارج نمی شوند.
 ۴. از دقت در آیه شریفه « **قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ، فَعَلَيْهَا** » چه مفهومی برداشت می گردد؟ پس از دریافت رهنمودهای الهی انسان دارای اختیار است که آنها را بپذیرد و به نفع خود عمل کند یا آنها را نپذیرد و به ضرر خود عمل کند.
 ۵. آیه مبارکه « **ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ لِلْبَاطِلِ** » علت گرفتاری افراد به عقوبت را چه چیزی معرفی می کند؟ کردار پیشین خودشان؛ وگرنه خداوند هرگز به بندگان ستم نمیکند.
 ۶. حضرت علی (ع) با برخاستن از زیر دیواره کعبه و فرموده « **از قضای الهی به قدر الهی پناه میبرم.** » به یارانش چه چیزی را آموخت؟ امیرالمومنین (ع) با رفتار و سپس گفتار خود نگرش صحیح خود از قضا و قدر نشان داد و به یارانش آموخت که اعتقاد به قضا و قدر نه تنها مانع تحرک و عمل انسان نیست بلکه عامل و زمینه ساز آن است.
- جملات صحیح را با " ص " و جملات نادرست را با " غ " مشخص کنید.
۷. اعتقاد به قضا و قدر مانع تحرک و عمل انسان است. غلط
 ۸. وجود اختیار و اراده در انسان به علت اراده الهی و خواست اوست. صحیح
 ۹. همه عوامل به وجود آورنده معلول مستقیماً در پیدایش آن موثرند. غلط

۱۰. تقدیر الهی شامل همه ویژگی‌ها و کیفیت‌ها و کلیه روابط میان موجودات می‌شود. صحیح
۱۱. اینکه اگر کسی مسئولیتش را انجام ندهد خود را مستحق مجازات میدانند مربوط به « احساس رضایت و پشیمانی » از نشانه‌های اختیار است. غلط
۱۲. موجودات جهان از آن جهت که با حکم و اراده الهی انجام میشوند مقدر به تقدیر الهی هستند. غلط
۱۳. تقدیر چیزی و برای قانونمندی و نظم در جهان است که وقتی به حادثه‌ای تعلق گرفت هر قانونی را لغو و هر نظمی را برهم می‌زند. غلط
۱۴. کسی که اختیار را در بحث یا سخن انکار می‌کند در عمل از آن بهره می‌برد و آن را اثبات می‌کند. صحیح
۱۵. اگر تاثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده به گونه‌ای باشد که یک عامل در عامل دوم اثر میگذارد و عامل دوم در عامل سوم تاثیر میکند تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند این روابط را « علل عرضی » می‌گویند. غلط
۱۶. ویژگی‌ها و حدود هر موجودی مربوط به تقدیر الهی است. صحیح
۱۷. حکم و فرمان خداوند برای خلقت هر مخلوقی بر اساس قضای الهی است. صحیح
۱۸. به اجرا در آوردن نقشه جهان خلقت و خلق موجودات مربوط به « قضای الهی » است. صحیح
- جایهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.
۱۹. اختیار یک حقیقت است که هر کس آن را در خود می‌یابد. وجدانی
۲۰. زمینه ساز شکوفایی اختیار انسان‌ها اعتقاد به و قانونمندی جهان هستی است. خداوند حکیم
۲۱. موجودات جهان از آن جهت که با حکم و اراده خداوند ایجاد میشوند مربوط به الهی هستند. قضای
۲۲. تقدیر از خداوند سرچشمه می‌گیرد. علم
۲۳. اراده انسان که از نفس یا روح او سرچشمه می‌گیرد در اراده خداست. طول
۲۴. حرکت دست برای غذا خوردن به صورت و عملکرد دستگاه‌های مختلف بدن به صورت انجام می‌شود. اختیاری - طبیعی (غیر اختیاری)
۲۵. وجود اختیار و اراده انسان ناشی از است. اراده الهی و خواست خدا
۲۶. حضرت علی (ع) در هنگام برخاستن از زیر دیوار که فرمود: « از به پناه می‌برم. » قضای الهی - قدر الهی
۲۷. فرو ریختن دیوار که یک است. قضای الهی
۲۸. اینکه انسان پس از سنجیدن جوانب دست به عملی میزند نشان از او و از نشانه‌های اختیار است. تفکر و تصمیم

۲۹. آبی که برای رفع تشنگی مینوشیم به علت اعتماد به است. تقدیر و قضا

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۳۰. اختیار: به معنای توانایی بر انجام یک کار و یا ترک آن است.

۳۱. قدر الهی: در لغت به معنای اندازه گرفتن و در اصطلاح به این معناست که خداوند با علم خود اندازه و حدود و ویژگی و موقعیت مکانی و زمانی موجودات را تعیین میکند.

۳۲. قضای الهی: موجودات جهان از آن جهت که با فرمان و حکم و اراده الهی ایجاد میشوند به قضای الهی وابسته اند.

۳۳. علل عرضی: در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند. در علل عرضی هر عاملی به طور مستقیم نقشی خاص را بر عهده دارد که با نقش دیگری متفاوت است.

۳۴. علل طولی: گاهی تأثیر چند عامل در پیدایش یک پدیده این گونه است که یک عامل در عامل دوم اثر می گذارد و عامل دوم در عامل سوم تأثیر می کند تا اثر عامل اول را به معلول منتقل کند.

۳۵. قضا و قدر الهی: موجودات جهان از آن جهت که خداوند حدود و اندازه و ویژگی و موقعیت مکانی و زمانی آن ها را تعیین می کند مقدر به تقدیر الهی هستند و از آن جهت که با فرمان و اراده الهی ایجاد میشوند مربوط به قضای الهی هستند.
به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

۳۶. احساس ندامت و پشیمانی در هنگام ارتکاب اشتباه بیانگر وجود کدام ویژگی در انسان است؟ اراده و اختیار

۳۷. بیت: « اینکه فردا این کنم یا آن کنم / خود دلیل اختیار است ای صنم» بیانگر کدام یک از نشانه های اختیار است؟
تفکر و تصمیم

۳۸. بیت: « هیچ گویی سنگ را فردا بیار / ورنه نیایی من دهم بد را سزا؟» بیانگر کدام یک از نشانه های اختیار است؟
مسئولیت پذیری

۳۹. ویژگی ها و روابط میان موجودات بیانگر کدام یک از موارد تقدیر یا قضای الهی است؟ تقدیر الهی (قدر الهی)

۴۰. دو مورد از شواهد بدیهی بودن اختیار را بنویسید. ۱- تفکر و تصمیم ۲- احساس رضایت یا پشیمانی

۴۱. منشا و سرچشمه قضای الهی چیست؟ اراده الهی

۴۲. موجودات جهان از چه جهت مقدر به تقدیر الهی هستند؟ از جهت اندازه - ویژگی - حدود - موقعیت مکانی - موقعیت زمانی

۴۳. معنای لغوی « تقدیر» را بنویسید. اندازه گرفتن

۴۴. دو عامل زمینه ساز شکوفایی اختیار را نام ببرید. ۱- اعتقاد به خداوند حکیم ۲- اعتقاد به قانونمند بودن جهان

۴۵. پذیرش آثار و عواقب اشتباهات و جبران نمودن زیانی که رسانده شده بیانگر کدام یک از نشانه های اختیار است؟ مسئولیت پذیری

۴۶. در هر یک از مثال های زیر چه نوع علت هایی نقش دارند؟

الف) نگارش نامه: طولی (ب) جا به جایی گلدان توسط دو نفر: عرضی (پ) رویش گیاه: عرضی

۴۷. درباره ((قضا و قدر)) به پرسش های زیر پاسخ دهید.:

الف) معنای لغوی ((قضا)) و ((تقدیر و قدر)) چیست؟

قضا: به انجام رساندن - پایان دادن - حکم کردن و حتمیت بخشیدن

قدر و تقدیر: اندازه و اندازه گیری

ب) مفاهیم ((تقدیر)) و ((قضا)) از کدام یک از صفات خداوند سرچشمه می گیرند؟

تقدیر از علم خداوند و قضا از اراده او سرچشمه می گیرد.

پ) ((تقدیر الهی)) شامل چه اموری می شود؟

همه ویژگی ها - کیفیت ها - کلیه روابط میان موجودات

۴۸. ساده ترین و آشکار ترین تقدیرات الهی کدام اند؟ تعیین طول - عرض - حجم - مکان و زمان یک موجود

۴۹. موارد ستون " الف " را به ستون " ب " وصل کنید.

ستون الف)

ستون ب)

الف) توانایی بر انجام و یا ترک یک کار

۱- احساس رضایت یا پشیمانی

ب) مصراع ((گر نبودی اختیار این شرم چیست؟))

۲- علل عرضی

پ) همکاری چند عامل با یکدیگر به صورت مجموعه

۳- اختیار

ت) حتمیت بخشیدن

۴- قضای الهی

۵- علل طولی

به سوالات زیر پاسخ بلند دهید.

۵۰. چه رابطه ای میان اختیار انسان با اراده خداوند وجود دارد؟ توضیح دهید.

وجود اختیار و اراده در انسان ناشی از اراده الهی و خواست خداست. خداوند اراده کرده است که انسان موجودی مختار و دارای اراده باشد. در فعل

اختیاری، تا زمانی که ما به انجام دادن فعلی اراده نکرده ایم، آن فعل انجام نمی گیرد، در عین حال، وجود ما، اراده ما و عملی که از ما سر می زند

همگی وابسته به اراده خداوند است. یعنی اراده انسان در طول اراده خداست و با آن منافات ندارد.

۵۱. نشانه های وجود اختیار در انسان را نام ببرید.

۵۲. آیا اعتقاد به قضا و قدر با وجود اختیار در انسان سازگار است؟ به طور کامل شرح دهید.

یکی از تقدیرات الهی برای انسان این است که او دارای اختیار باشد؛ یعنی مثلاً همان طور که خداوند به آب ویژگی مایع بودن را داده است؛ به انسان نیز به ویژگی مختار بودن را عطا کرده است. به تعبیر دیگر خداوند اینگونه تعیین کرده که انسان کارهایش را با اختیار انجام دهد و کسی نمیتواند از اختیار که ویژگی ذاتی اوست فرار کند؛ حتی اگر بخواهد فرار کند باز هم این یک کار اختیاری بوده؛ چون همین کار را با خواست و اراده خود انجام داده است.

۵۳. توضیح دهید « تفکر و تصمیم » چگونه میتواند دلیلی بر وجود اختیار در انسان باشد؟

هر کدام از ما همواره تصمیم هایی می گیریم و برای این تصمیم ها ابتدا اندیشه می کنیم و جوانب آن را می سنجیم و سپس دست به عمل می زنیم. گاهی نیز دچار تردید می شویم که از میان چندین راه و چندین کار، کدامیک را انتخاب کنیم. دست آخر، پس از بررسی های لازم، یکی را برگزیده و عمل می کنیم.

۵۴. از نشانه های اختیار « احساس رضایت یا پشیمانی » را توضیح دهید.

هر گاه در کاری موفق شویم، احساس رضایت و خرسندی وجودمان را فرا می گیرد. این احساس رضایت نشانه آن است که آن کار را از خود و نتیجه اراده و تصمیم عاقلانه خود می دانیم. گاه نیز در کاری مرتکب اشتباه می شویم و به خود یا دیگری زیان می رسانیم. در این هنگام احساس ندامت و پشیمانی می کنیم و با خود می گوئیم ای کاش آن کار را انجام نمی دادم. این احساس ندامت نشانگر آن است که من توان ترک آن کار را داشته ام.

۵۵. از انواع علت هایی که سبب پیدایش یک پدیده میشوند « علل عرضی » را با مثال شرح دهید.

در پیدایش هر پدیده ممکن است چند عامل به صورت مجموعه و با همکاری یکدیگر مشارکت کنند. مثلاً برای رویش یک گل، مجموعه ای از باغبان، خاک، آب، نور و حرارت دست به دست هم می دهند و با مشارکت یکدیگر گل را پدید می آورند. اینگونه علل را علل عرضی مینامند.

۵۶. اعتقاد به خدایی حکیم چه تاثیراتی در زندگی انسان دارد؟

اعتقاد به خداوند حکیم که با حکمت خود جهان را خلق کرده و اراده میکند این اطمینان را به انسان میدهد که همه وقایع و رخدادهای جهان تحت یک برنامه سازمان دهی شده و غایتمند انجام میگردد و نه اتفاقی و بی هدف. کسی که معتقد به حاکمیت چنین خدایی است هر چند خودش از شناخت علت بسیاری از حوادث و رخدادهای جهان عاجز است اما مطمئن است که هر حادثه ای هدف معین و مشخصی دارد و از سر تصادف غفلت یا ندانمکاری رخ نمیدهد. همچنین اعتقاد به خدای حکیم این اطمینان را به آدمی میدهد که جهان خلقت حافظ و نگهداری دارد که در کار او اشتباه نیست.

۵۷. بیت « قطره ای کز جویباری می رود / از پس انجام کاری می رود » چه پیامی را دربر دارد؟

اعتقاد به خداوند حکیم که با حکمت خود جهان را خلق کرده و اراده می کند این اطمینان را به انسان میدهد که همه وقایع و رخدادهای جهان تحت یک برنامه سازمان دهی شده و غایتمند انجام میگردد و نه اتفاقی و بی هدف.

***** سوالات متن درس ششم (سنت های خداوند در زندگی) *****

۱- قانونمندی حاکم بر جهان خلقت، تجلی و زمینه ساز حرکت و پویایی انسان و به کار گیری و اختیار اوست. ص ۷۸
تقدیر الهی - اراده

(تدبیر در قرآن ا) ص ۷۱

با تفکر در آیات ، پیام های زیر را تکمیل کنید .

۲- هر انسانی در زندگی خود همواره به وسیله امور شر یا با امور خیر در معرض آزمایش و امتحان است . سوره انبیا / آیه ۳۵

۳- هرکس ادعای ایمان کند، مورد آزمایش قرار می گیرد . سوره عنکبوت / آیه ۲

۴- رحمت و اسهالهی به همه افراد جامعه، چه نیکوکار و چه بدکار، می رسد و منع نمی شود سوره اسراء / آیه ۲۰

۵- خداوند کسانی را که در راه او قدم بردارند، به طور خاص کمک و هدایت می کند . سوره عنکبوت / آیه ۶۹

۶- خداوند به کافران مهلت می دهد و آنان از این مهلت در جهت افزایش گناه و غوطه ور شدن در تاریکی ها استفاده می کنند .

سوره آل عمران / آیه ۱۷۸

۷- برخی گناهکاران به دست خویش خود را در معرض هلاکت قرار می دهند و از آن راه که نمی دانند گرفتار عذاب می شوند .

سوره اعراف / آیه ۱۸۲ و ۱۸۳

۸- خداوند پاداش کار نیک را چند برابر و کیفر کار بد را به اندازه خودش می دهد و این نشانه رحمت و فضل الهی است .

سوره انعام / آیه ۱۶۰

۹- مطابق با قانون الهی، آینده انسان براساس اعمال و رفتار نیک و بد خودش رقم می خورد . سوره اعراف / آیه ۹۶

۱۰- فایده شناخت قوانین جهان خلقت از طریق علوم طبیعی را بنویسید . ص ۷۱

سبب آشنایی ما با نشانه های الهی و بهره مندی از طبیعت می شود.

۱۱. فایده های شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان ها را بیان کنید . ص ۷۱

الف) شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان ها موجب نگرش صحیح ما نسبت به تلخی ها و شیرینی ها، بیماری و سلامت و شکست ها و موفقیت ها می شود

ب) دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران متمایز می سازد

ج) شناخت قوانین حاکم بر زندگی ، در روابط ما با خدا ، خود ، خلقت و خلق (دیگران) تاثیر بسزایی دارد.

۱۲. سنت های الهی را نام ببرید . سر تیترا های صفحات ۷۲ ، ۷۴ ، ۷۵ ، ۷۶

الف) سنت ابتلاء

ب) امداد عام الهی

ج) امداد خاص (توفیق الهی

د) سبقت رحمت بر غضب

ه) املاء و استدرج

ی) تاثیر اعمال انسان در زندگی او .

۱۲. قوانین خاص حاکم بر پدیده های جهان در زبان قرآن چه نامیده می شود؟ ص ۷۱ سنت های الهی

۱۳. چه تفاوتی میان امتحان الهی و امتحان بشری وجود دارد؟ ص ۷۲

در امتحان بشری ما غالباً از حقیقت درون افراد بی خبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آن‌ها به آگاهی لازم برسیم. اما امتحان خداوند علیم برای آگاه شدن از درون افراد نیست بلکه برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است.

۱۴. طبق سنت ابتلاء عمل درست و عمل غلط ما را به دنبال دارد. ص ۷۲ رشد و کمال – عقب ماندگی و خسران

۱۵. ابتلاء را تعریف کنید. ص ۷۲

در لغت به معنای امتحان است و در اصطلاح دینی به معنای قراردادن فرد در تنگنا یا موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی یا نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص سازد.

۱۶. سنتی که عامل به ظهور رساندن استعدادهای انسان است سنت نامیده می‌شود. ص ۷۲ ابتلاء

۱۷. امداد عام الهی را تعریف کنید. ص ۷۴

وقتی انبیا مردم را به دین الهی فرا می‌خوانند مردم در برابر این دعوت دو دسته می‌شوند: دسته‌ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و دسته‌ای لجابت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس هر کدام از این دو راه را برگزیند بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده است استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند.

۱۸. امداد عام الهی را به عنوان یکی از سنت‌های الهی توضیح دهید. ص ۷۴

در برابر دعوت انبیا به دین الهی مردم دو دسته می‌شوند: دسته‌ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و دسته‌ای لجابت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند، سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند. در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است، حال، کسی که راه حق را برمی‌گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می‌یابد و مراتب کمال را می‌پیماید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند همان را به دست می‌آورد. البته اینان عواقب زیانبار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد. بنابراین روی آوردن دنیا و لذت‌های دنیوی به برخی انسان‌های گناهکار نشانه لطف خداوند به آنان نیست.

۱۹. شرایط مورد انتخاب هر دو گروه (اهل حق و اهل باطل) از طریق کدام سنت الهی فراهم می‌شود؟ ص ۷۴ امداد عام الهی

۲۰. مردم در برابر دعوت انبیا چگونه برخورد می‌کنند؟ ص ۷۴

الف) دسته‌ای که به ندای حق پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند. ب) دسته‌ای که لجابت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند.

۲۱. سنت حاکم بر هر دو دسته‌ای که به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند یا در مقابل آن می‌ایستند نام دارد. ص ۷۴ امداد عام الهی

۲۲. بر اساس سنت خداوند کار نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می‌دهد. ص ۷۵ سبقت رحمت بر غضب

۱۴. این که خداوند کار نیک را چند برابر و کار بد را فقط به اندازه خودش پاداش و جزا می‌دهد مربوط به کدام یک از سنت‌های

۱۵. دو مورد از جلوه های سنت «توفیق الهی» کدامند؟ با ذکر مثال آنها را توضیح دهید. ص ۷۵

الف) نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت: خداوند انسان تلاشگر و مجاهد را جمایت می‌کند و دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد. ب) ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن مانند خواندن یک کتاب تأثیرگذار و هدایتگر

۱۶. نمونه هایی از سنت «سبقت رحمت خدا بر غضب او» را بنویسید. ص ۷۵

۱ - آمرزش گناهان با توبه ۲ - آمرزش برخی گناهان با انجام کار نیک ۳ - حفظ آبروی بندگان گناهکار ۴ - پذیرش عبادت اندک ۵ - رضایت سریع از کسی که طلب آمرزش کرده است.

۱۷. در کسب توفیق الهی هم نقش تعیین کننده‌ای دارد. ص ۷۵ عامل درونی

۱۸. توفیق الهی نصیب چه کسانی می‌شود؟ توضیح دهید. ص ۷۵

امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند، «توفیق الهی» نام دارد. توفیق به معنای آسان نمودن است؛ یعنی همراه با سعی و تلاشی که انسان از خود نشان می‌دهد، خداوند نیز شرایط و اسباب را چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند آسان تر به مقصد برسد.

۱۹. امداد خاص خدای متعال نسبت به کسانی که رضایت او را می‌جویند چه نامیده می‌شود؟ ص ۷۵ سنت توفیق الهی

۲۰. توفیق الهی را تعریف کنید. ص ۷۵

امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند «توفیق الهی» نام دارد.

۲۱. املاء را تعریف کنید. ص ۷۶

اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق لجابت و دشمنی ورزند خداوند به آن‌ها فرصتی می‌دهد و آن‌ها این فرصت را وسیله غوطه ور شدن در تاریکی‌ها قرار می‌دهند به طوری که اگر در ابتدا اندک امیدی وجود داشت که نور حق در دلشان بتابد به تدریج چنین امیدی بر باد رفته و به شقاوت ابدی گرفتار می‌شوند.

۲۲. نام سنت الهی که انسان گناهکار را به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک می‌کند چیست؟ ص ۷۶ سنت استدراج

۲۳. کدام سنت الهی برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است؟ ص ۷۶ سنت ابتلاء

۲۴. گرفتار شدن به هلاکت ابدی و قرار گرفتن در دایره سنت استدراج به چه چیزی بستگی دارد؟ ص ۷۶ نتیجه عمل خود انسان

۲۵. وقتی انسان کار نیک یا بدی انجام می‌دهد به ترتیب خداوند به فرشته‌اش چه فرمانی می‌دهد؟ ص ۷۶

این که فوراً آن کار نیک را ثبت کند اما در ثبت گناه صبر کند تا بنده اش توبه کند و جبران نماید.

۲۶. استدراج را تعریف کنید. ص ۷۶

گاهی خداوند علاوه بر مهلت دادن به گناهکاران به امکانات آنان می‌افزاید و آنان با استفاده از همین امکانات و با اصرار خودشان بیشتر در فساد فرو

می‌روند و قدم به قدم از انسانیت فاصله گرفته و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک تر می‌شوند. چنین حالت تدریجی به سوی عذاب الهی را «استدراج» می‌خوانند.

۲۷. حالت تدریجی در حرکت به سوی عذاب الهی را سنت می‌خوانند. ص ۷۶ استدراج

۲۸. به فرموده امام علی (ع) به ترتیب چه عواملی ممکن است سبب گرفتاری و غرور و فریب انسان شود؟ ص ۷۷

احسان پیاپی خدا - پرده پوشی خدا - ستایش مردم

۲۹. بنا به فرموده امام صادق (ع): ص ۷۷

الف) اگر خداوند خیر بنده گناهکارش را بخواهد چه رفتاری با او می‌کند؟ او را گوشمالی می‌دهد تا به یاد توبه بیفتد.

ب) اگر خداوند شر بنده اش را بخواهد چه رفتاری با او می‌کند؟

بعد از انجام گناه نعمتی به او می‌بخشد تا استغفار را فراموش کند و به راه خود ادامه دهد.

پ) مورد (ب) به کدام سنت الهی اشاره دارد؟ استدراج

۳۰. این حدیث امام صادق (ع) که می‌فرماید: ((کسانی که به سبب نیکی‌کاری زندگی دراز دارند از کسانی که به عمر اصلی

زندگی می‌کنند بیشترند.)) به کدام سنت الهی اشاره دارد؟ ص ۷۸ تاثیر اعمال انسان در زندگی او

۳۱. نیکی‌کاری یا گناه به ترتیب از جمله عوامل مؤثر در می‌باشند. ص ۷۸ طول عمر یا کوتاهی آن

۳۲. آثار زیانباری از جمله نزول بلا و عدم استجابت دعا اثر چه گناهانی است؟ ص ۷۸

ظلم به دیگران و افزایش گناه اعم از فردی و اجتماعی

۳۳. چه عواملی سبب طول عمر انسان می‌گردد؟ (دو مورد) ص ۷۸

الف) صلح و محبت به خویشان ب) صدقه دادن

۳۴. تاثیر هر یک از عوامل زیر را در زندگی انسان تشخیص دهید. ص ۷۸

الف) محبت به خویشان: افزایش عمر

ب) تقوا و ایمان: نزول برکات الهی

پ) احسان به والدین: بهبود بخشیدن به زندگی

ت) ظلم به دیگران: نزول بلا و عدم استجابت دعا

۳۵. سنت‌های حاکم بر زندگی انسان را نام ببرید. صفحات ۷۲، ۷۴، ۷۵، ۷۶ و ۷۸

۱- ابتلاء ۲- امداد عام الهی ۳- امداد خاص (توفیق الهی)

۴- سبقت رحمت بر غضب ۵- املاء و استدراج ۶- تاثیر اعمال انسان در زندگی او

بخش آیات قرآن و احادیث

۱- این حدیث امام صادق (ع) که می‌فرماید: "کسانی که به سبب نیکوکاری زندگی دراز دارند از کسانی که به عمر اصلی

زندگی می‌کنند بیشترند." به کدام سنت الهی اشاره دارد؟ تاثیر اعمال انسان در زندگی او

۲- هر یک از آیات زیر به کدام یک از سنت‌های الهی اشاره دارد؟

الف) ((كُلُّ نَمِدٌ هُوَ لَاءٍ وَ هُوَ لَاءٍ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ)) سنت امداد الهی

ب) ((أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يُفْتَنُونَ)) سنت ابتلاء

۳- از عبارت قرآنی ((أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَ هُمْ لَا يُفْتَنُونَ)) چه پیامی برداشت می‌شود؟

هر کس ادعای ایمان کند مورد آزمایش قرار می‌گیرد.

۳- با توجه به آیه شریفه ((وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ نُمْلِي لَهُمْ خَيْرًا لِنَفْسِهِمْ إِنَّهُم لَأُمْلِي لَهُمْ لِيَزَادُوا إِثْمًا)) به سوالات زیر پاسخ دهید:

الف) این آیه بیانگر کدام یک از سنت‌های الهی است؟ سنت املاء

ب) یک پیام از آن استخراج کنید.

خداوند به کافران مهلت می‌دهد و آنان از این مهلت به ضرر خود به عنوان وسیله‌ای برای هلاکت ابدی و افزایش گناهان خود استفاده می‌کنند.

۴- آیه مبارکه زیر به کدام یک از سنت‌های حاکم بر زندگی فردی و اجتماعی انسان اشاره دارد؟

سنت سبقت رحمت بر غضب ((مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ وَ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا))

۵- الف) پیام عبارت قرآنی " وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ وَ لَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا

يَكْسِبُونَ " چیست؟ مطابق با عدل الهی رفتار خوب یا بد انسان‌ها در زندگی و سرنوشت آنان تاثیر دارد.

ب) این آیه به کدام سنت الهی اشاره دارد؟ سنت تاثیر اعمال انسان در زندگی او

۶- هر یک از احادیث زیر از امام صادق (ع) بیانگر کدام یک از سنت‌های الهی است؟

الف) ((إِنَّمَا الْمُؤْمِنُ بِمَنْزِلَةٍ كَفَّةِ الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بَلَائِهِ)) سنت ابتلاء

ب) ((مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ)) سنت تاثیر اعمال انسان بر زندگی او

۷- آیه مبارکه ((وَ الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ)) به کدام سنت الهی اشاره دارد؟

سنت امداد خاص الهی (توفیق الهی)

۸- مطابق آیات قرآن کریم آنان که فقط زندگی دنیا و تجملات آن را بخواهند مشمول کدام سنت الهی خواهند شد و در دنیا و آخرت چه سرنوشتی در انتظار آن هاست؟

سنت امداد عام الهی - حاصل کارهایشان را در همین دنیا به آنان می‌دهیم و کم و کاستی نخواهند دید. اما اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند و هرچه در دنیا کرده اند بر باد رفته و آنچه را که انجام می‌دهند باطل است.

۹- بنابر فرمایش امیرالمؤمنین (ع) سخت ترین نوع امتحان و آزمایش الهی چگونه است؟

و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده امتحان و آزمایش نکرده است. (مهلت دادن)

۱۰- بنا به فرموده امام صادق (ع): اگر خداوند خیر بنده گناهکارش را بخواهد چه رفتاری با او می‌کند

الف) او را گوشمالی می‌دهد تا به یاد توبه بیفتد.

اگر خداوند شر بنده اش را بخواهد چه رفتاری با او می‌کند

ب) بعد از انجام گناه نعمتی به او می‌بخشد تا استغفار را فراموش کند و به راه خود ادامه دهد.

پ) فرصت به بندگان گناهکار از سوی خدا ، به کدام سنت الهی اشاره دارد؟ استدراج

جمله های درست را با "ص" و جمله های غلط را با "غ" مشخص کنید .

۱۱- خداوند با غضب خود با بندگان رفتار می‌کند و کار نیک را چند برابر پاداش می‌دهد. غلط

۱۲- بر اساس قضای الهی جهان خلقت قانون مند است و پدیده های آن در دایره قوانین خاصی مسیر تکاملی خود را می‌پیمایند. غلط

۱۳- سنت توفیق الهی عام ترین و فراگیرترین قانون خداوند است که ثابت و همیشگی است و شامل همه انسان ها در همه دوران هاست. غلط

۱۴- هویت و شخصیت انسان ها با امتحان هم ساخته می‌شود و هم شناخته می‌گردد. صحیح

۱۵- امتحان الهی نصیب کسانی می‌شود که با نیت پاک قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند. غلط

۱۶- در سنت استدراج گمراهان قدم به قدم از انسانیت فاصله گرفته و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک تر می‌شوند. صحیح

۱۷- ایمان به خدا و تقوای واقعی افراد جامعه سبب نزول برکات الهی می‌شود. صحیح

در جاهای خالی کلمه های مناسب قرار دهید .

۱۸- حالت تدریجی در حرکت به سوی عذاب الهی را سنت می‌خوانند. استدراج

۱۹- سنتی که عامل به ظهور رساندن استعدادها انسان است سنت نامیده می‌شود. ابتلاء

۲۰- امتحان خداوند علیم برای رشد دادن و به ظهور رساندن و نشان دادن افراد است.

استعدادها - تمایلات درونی

۲۱- طبق سنت ابتلاء عمل درست و عمل غلط ما را به دنبال دارد. رشد و کمال - عقب ماندگی و خسران

۲۲- سنت حاکم بر هر دو دسته ای که به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند یا در مقابل آن می‌ایستند نام دارد. امداد عام الهی

۲۳- بر اساس سنت خداوند کار نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا می‌دهد. سبقت رحمت بر غضب

۲۴- نیکوکاری یا گناه به ترتیب از جمله عوامل مؤثر در می‌باشند. طول عمر یا کوتاهی آن

۲۵- در کسب توفیق الهی هم نقش تعیین کننده‌ای دارد. عامل درونی

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۲۶- **ابتلاء**: در لغت به معنای امتحان است و در اصطلاح دینی به معنای قراردادن فرد در تنگنا یا موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و درستی یا نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص سازد.

۲۷- **استدراج**: گاهی خداوند علاوه بر مهلت دادن به گناهکاران به امکانات آنان می‌افزاید و آنان با استفاده از همین امکانات و با اصرار خودشان بیشتر در فساد فرو می‌روند و قدم به قدم از انسانیت فاصله گرفته و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک تر می‌شوند. چنین حالت تدریجی به سوی عذاب الهی را « استدراج » می‌خوانند.

۲۷- **امداد عام الهی**: وقتی انبیا مردم را به دین الهی فرا می‌خوانند مردم در برابر این دعوت دو دسته می‌شوند: دسته ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و دسته ای لجاجت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس هر کدام از این دو راه را برگزیند بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده است استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند.

۲۸- **توفیق الهی**: امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک قدم در ره حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند « توفیق الهی » نام دارد.

۲۹- **املاء**: اگر کسانی چنان در گناه و باطل پیش روند که از کار خود خرسند باشند و با حق لجاجت و دشمنی ورزند خداوند به آن ها فرصتی می‌دهد و آن ها این فرصت را وسیله غوطه ور شدن در تاریکی ها قرار می‌دهند به طوری که اگر در ابتدا اندک امیدی وجود داشت که نور حق در دلشان بتابد به تدریج چنین امیدی بر باد رفته و به شقاوت ابدی گرفتار می‌شوند.

به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید

- ۳۰- نام سنت الهی که انسان گناهکار را به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک می‌کند چیست؟ سنت استدراج
- ۳۱- کدام سنت الهی برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است؟ سنت ابتلاء
- ۳۲- امداد خاص خدای متعال نسبت به کسانی که رضایت او را می‌جویند چه نامیده می‌شود؟ سنت توفیق الهی
- ۳۳- قوانین خاص حاکم بر پدیده‌های جهان در زبان قرآن چه نامیده می‌شود؟ سنت‌های الهی
- ۳۴- شرایط مورد انتخاب هر دو گروه (اهل حق و اهل باطل) از طریق کدام سنت الهی فراهم می‌شود؟ امداد عام الهی
- ۳۵- این که خداوند کار نیک را چند برابر و کار بد را فقط به اندازه خودش پاداش و جزا می‌دهد مربوط به کدام یک از سنت‌های الهی است؟ سبقت رحمت بر غضب
- ۳۶- علت تشبیه مؤمن به کفه ترازو چیست؟ زیرا هر اندازه ایمانش افزوده شود امتحانش نیز سنگین تر می‌شود.
- ۳۷- مردم در برابر دعوت انبیا چگونه برخورد می‌کنند؟
- الف) دسته‌ای که به ندای حق پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند. ب) دسته‌ای که لجابت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند.
- ۳۸- گرفتار شدن به هلاکت ابدی و قرار گرفتن در دایره سنت استدراج به چه چیزی بستگی دارد؟ نتیجه عمل خود انسان‌ها
- ۳۹- به فرموده امام علی (ع) به ترتیب چه عواملی ممکن است سبب گرفتاری و غرور و فریب انسان شود؟
- احسان پیاپی خدا - پرده پوشی خدا - ستایش مردم
- ۴۰- وقتی انسان کار نیک یا بدی انجام می‌دهد به ترتیب خداوند به فرشته‌اش چه فرمانی می‌دهد؟
- این که فوراً آن کار نیک را ثبت کند اما در ثبت گناه صبر کند تا بنده اش توبه کند و جبران نماید.
- ۴۱- آثار زیانباری از جمله نزول بلا و عدم استجاب دعا اثر چه گناهانی است؟ ظلم به دیگران و افزایش گناه اعم از فردی و اجتماعی
- ۴۲- چه عواملی سبب طول عمر انسان می‌گردد؟ (دو مورد) الف) صلح و محبت به خویشان ب) صدقه دادن
- ۴۳- تاثیر هر یک از عوامل زیر را در زندگی انسان تشخیص دهید.
- الف) محبت به خویشان: افزایش عمر
ب) تقوا و ایمان: نزول برکات الهی
پ) احسان به والدین: بهبود بخشیدن به زندگی
ت) ظلم به دیگران: نزول بلا و عدم استجاب دعا
- عبارات ستون الف را با ستون ب به هم وصل کنید
- ستون الف) (ستون ب)**
- ۴۴- نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت
- الف) امتحان الهی
- ۴۵- مهلت به گمراهان برای غوطه ور شدن در تاریکی‌ها
- ب) امداد الهی

۴۶- عامل ظهور و بروز استعدادهای انسان

ج) املاء و استدرج

۴۷- عام ترین و فراگیرترین قانون خداوند

د) توفیق الهی

الف) سنت استدرج

۴۸- حفظ آبروی بندگان گناهکار

ب) سنت ابتلاء

۴۹- قدم به قدم فاصله گرفتن از انسانیت

ج) علت افزایش عمر

۵۰- صلح رحم و محبت به خویشان

د) سبقت رحمت بر غضب

ه) علت آشکار شدن باطن انسان

به سوالات زیر پاسخ بلند دهید .

۵۱- توفیق الهی نصیب چه کسانی می‌شود؟ توضیح دهید .

امداد خاص خدای متعال نسبت به آنان که با نیت پاک قدم در راه حق گذارند و سعادت جهان آخرت و رضایت پروردگار را هدف خود قرار دهند، «توفیق الهی» نام دارد. توفیق به معنای آسان نمودن است؛ یعنی همراه با سعی و تلاشی که انسان از خود نشان می‌دهد، خداوند نیز شرایط و اسباب را چنان فراهم می‌سازد که وی بتواند آسان تر به مقصد برسد.

۵۲- امداد عام الهی را به عنوان یکی از سنت‌های الهی توضیح دهید .

در برابر دعوت انبیا به دین الهی مردم دو دسته می‌شوند: دسته ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می‌دهند و هدایت الهی را می‌پذیرند و دسته ای لجاجت ورزیده و در مقابل حق می‌ایستند. خداوند، سنت و قانون خود را بر این قرار داده که هر کس، هر کدام از این دو راه را برگزیند، بتواند از همین امکاناتی که خدا در اختیارش قرار داده استفاده کند تا در همان مسیری که انتخاب کرده است به پیش رود و باطن خود را آشکار کند. در واقع خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته‌ها و هدف‌های هر دو گروه را یکسان فراهم کرده است، حال، کسی که راه حق را برمی‌گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می‌یابد و مراتب کمال را می‌پیماید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می‌کند همان را به دست می‌آورد. البته اینان عواقب زیانبار تصمیم غلط خود را در آخرت مشاهده خواهند کرد. بنابراین روی آوردن دنیا و لذت‌های دنیوی به برخی انسان‌های گناهکار نشانه لطف خداوند به آنان نیست.

۵۳- طریقه آشنایی و فایده شناخت قوانین جهان خلقت را بنویسید .

شناخت قوانین جهان خلقت از طریق علوم طبیعی سبب آشنایی ما با نشانه‌های الهی و بهره‌مندی از طبیعت می‌شود.

۵۴- فایده شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها را بیان کنید .

شناخت قوانین حاکم بر زندگی انسان‌ها موجب نگرش صحیح ما نسبت به تخریب‌ها و شیرینی‌ها - بیماری و سلامت و شکست‌ها و موفقیت‌ها می‌شود و همچنین دیدگاه ما را نسبت به وقایع و حوادث جهان از دیگران متمایز می‌سازد و این شناخت در روابطمان با خدا و با خود و با خلقت و با دیگران تاثیر بسزایی دارد.

۵۵- سنت‌های حاکم بر زندگی انسان را نام ببرید .

ج) امداد خاص (توفیق الهی)

ب) امداد عام الهی

الف) ابتلاء

۵۶- دو مورد از جلوه های سنت « توفیق الهی » کدامند؟ با ذکر مثال آنها را توضیح دهید.

الف) نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت: خداوند انسان تلاشگر و مجاهد را حمایت می‌کند و دست او را می‌گیرد و با پشتیبانی خود به پیش می‌برد.

ب) ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن مانند خواندن یک کتاب تاثیرگذر و هدایتگر

۵۷- نمونه هایی از سنت « سبقت رحمت خدا بر غضب او » را بنویسید.

الف) آمرزش گناهان با توبه (ب) آمرزش برخی گناهان با انجام کار نیک

ج) حفظ آبروی بندگان گناهکار (د) پذیرش عبادت اندک (ه) رضایت سریع از کسی که طلب آمرزش کرده است.

۵۸- چه تفاوتی میان امتحان الهی و امتحان بشری وجود دارد؟

در امتحان بشری ما غالباً از حقیقت درون افراد بی خبر هستیم و می‌کوشیم تا از طریق امتحان کردن آن‌ها به آگاهی لازم برسیم. اما امتحان خداوند علیم برای آگاه شدن از درون افراد نیست بلکه برای رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها و نشان دادن تمایلات درونی افراد است.